

"Herkes Pinokyo gibi tahtadan insana dönüşme şansı bulamadı, kimileri hep odun kaldı."- Goethe

sıra'dan

duygu
düşünce - hayal
dergisi

SIRA'DAN
Duygu, Düşünce ve Hayal Dergisi

SAYI: 5
HAZİRAN 2023

**Bu dergi,
BETÜL CAN ANADOLU LİSESİ**
yaratıcı yazarlık kulübü öğrencilerinin ortaya
çıkardığı bir çalışmadır.

Betül Can Anadolu Lisesi Adına İmtiyaz Sahibi
Aslı ÇETİNKAYA

Editör
Defne ERCİYAS

Mizanpaj
Zehra ÇINAR BOY

Tasarım
Rüveyda CEYHAN

**Yazılardaki görüşlerin sorumluluğu yazarlarına
aittir.**

***Her hakkı saklıdır.**

Sıra' dan yazarlardan birkaç söz...

Gündelik, tekdüze yaşantımızda sandığımız gibi etten, kemikten oluşan koca bir yığıntı mıydı gerçekten de insan? İnsan ki koca acılara göğüs germiş olan insan, ölüp ölüp dırılmış insan, uğruna günlerin doğduğunu, ayların battığını sanan insan... İnsan, geniş omuzlarının üstünde koca bir dünyayı taşıyan insan! "Yaşıyorum." diyen insan kendisine. Şekilden şekle geçen insan ki insandan farklı şey olduğunu sanan, oysa hayvandan bir farkı kalmayacak olan insan... Peki, tüm bu "insanların" bundan haberi var mıydı? Haber mi? Damarlarında insan kanı akan bedenlerin hepsinde, bir araya gelmiş koca bir sır saklıydı.

Sevgili okurlarımız, dergimizin 5. sayısında dosya konumuz olan "insan"ı sanıyoruz ki çok yakından tanıyoruz. Ancak kaçımız haberdarız, kaçımız kaçıyoruz bu zamane dünyasından ve soruyoruz kendimize? Kaçımız gerçekten de merak ettiği için merak edenlerden? Kaçımız hayatın gizemlerinden çekmiş elini eteğini ve çılgın gibi derdine düşmüş yaşamanın? İnsanın ne insan olduğunu anlatmaya elbette biliyoruz ki yetmeyecek sayfalarımız. Ancak insanız ki bunu kendimize görev bildik. İnsanız ki yaşıyoruz, her şeye rağmen tekrardan uyanıyoruz, somurtuyoruz ve insanız ki acıdan, meraktan, kaybolmuşluktan kıvrandıran günler sordukça geriye düşüyor usulca, yok oluyor; görünmez oluyor o hırsıyla kavrulan insan gözlerinde. Bu sayı, sormayı hiç bırakmayacak olan o tüm şanlı insanlara! Keyifli okumalar.

GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen; Türk istiklalini, Türk cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi seni bu hazineden mahrum etmek isteyen dâhilî ve haricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklal ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin. Bu imkân ve şerait, çok namüsaît bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklal ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar, gaflet ve dalalet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri, şahsi menfaatlerini müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakruzaruret içinde harap ve bitap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evladı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklal ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

5
SİSİFOS İLE KEMİRGENLER
MEHMET A. ÖZKAVACIKLI

6
İNSANDAN ÖZNEYE
KENDİLİK BİLGİSİ
DİLEK CÖMERTPAY

8
BİRAZ DAHA
KALABİLSEYDİM KÜÇÜK
YELDA AKBULUT

9
AYLAK M'ADAM
YAĞMUR KÖMEZ

10
YİNE Mİ İSTİYORLAR?
DEFNE ERCİYAS

11
BİR DAMLA MÜREKKEP
BAHAR Z. POLAT

12
BATA ÇIKA
SEZEN E. EROĞLU

13
OYUN SONA ERMELİ
D. SERA ÖZTÜRK

14
KIZIL AZAP
ZEYNEP N. ÖZEREN

15
GODOT'MUZU BEKLERKEN
ECE AYDEMİR

16
GÜNEŞİ GORDÜĞÜMDE
İPEK KARATAŞ

17
RENKSİZ GOKKUŞAĞIM
ELİF ÖZÇELİK

18
KİRPI İKİLEMİ
BENGÜ BİÇER

20
İZİN VERMEDİĞİN SÜRECE
RÜVEYDA CEYHAN

21
İÇİMDEKİ ŞEYTAN
NEHİR KAYA

22
UĞULTULU TEPELER
SUEDA ÖZKAN

24
BEYİN VE PREFRONTAL
KONTEKS
BATUHAN ÇOMAK

25
SEÇİMLERİMİZ HAKKINDA
NEHİR SALDIRICI

26
VEDA
PARLA ÇEŞİTLİ

27
TOZ BULUTLARI
A. SUDE KAYA

28
ZAMAN
ATAMERT ALUÇ

29
TOPLUMUN İÇİNDEKİ ÇOCUK
ESRA AYDEMİR

30
JULES VERNE'İN ÇOCUKLARI
AHMET YILDIZ

32
YETENEK Mİ ÇABA MI?
DİLEM D. AKDAĞ

33
İNSANIN KÖKENİ
BURAK TURSUN

34
KAR TANESİ
DİLEK D. DOĞAN

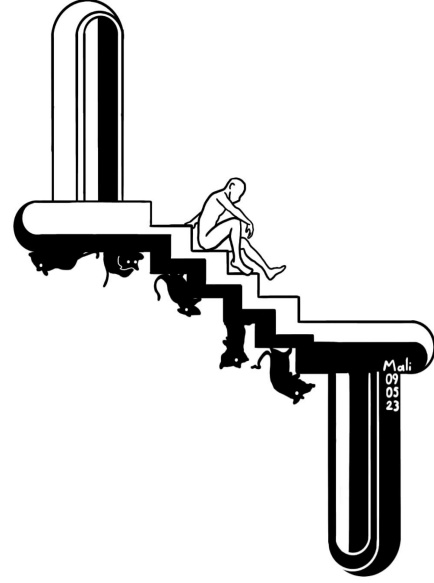
35
DELİLİĞİN EŞİĞİNDE
AZRA DİKMECİ

SİSİFOS İLE KEMİRGENLER

MEHMET A. ÖZKAVACIKLI

Bugünlerde herkes ayrı bir meraklı bana. Yüzümü gören cennetlik. Hizmetliler, akrabalar, eski dostlar... Hepsi benimle olan bağlarına dikkat ediyor. Tabii, uzun zamandır buralarda değildim. Gezimden birkaç gün önce geldim. Yeni bir yerde değildim. Gençliğimde gezmişim, o zamanlar bir başkaydı. İlk gezi deneyimimdi. İlk kez ayrı bir diyara ayak basmak, ilk kez öylesine bir mimarının estetiğiyle gözleri kendine tutsak etmesi, ilk kez bir sürü sesin birleşmesiyle oluşan şehir senfonisinin verdiği heyecan ve stres, ilk kez aynı güneşin o farklı diyarın nemiyile buluşup sıcaklıkla bunaltmasına karşın bitmeyen keşfetme isteği... Bunlar mazimde bir kasette saklı. Maalesef ki sadece bu gezimde değil, son yıllarda da artık hiçbir şey bu kasetteki gibi ne heyecanlı ne de cazip.

Birkaç ay öncesinde bana verilen tavsiyelerle yeni arayışlara başlamıştım. Bu gezi de bu arayışımın bir parçasıydı. Belki de geçmişimi tekrardan anımsamak için bir denemeydi, tam kestiremiyorum. Birkaç aydır bir uğurda bir arayıştayım ancak ne yeni bir tat aldım ne de eskisi gibi bir zevk duydum. Bu tekrardan keşif seferi düşüncesi kendi içinde çürümeye başladı. Çünkü artık farklı bir şey kalmadı bana. Kütüphanelerde kalırdım kitaplar için, yemek için bir bir gezerdim, tüm kente en tepeden bakmak uğruna olmadık şeyleri yapardım. Şimdiyse hepsi kasetimde, hepsi arşivlenmiş. Aynı şeyleri yapmak komik ve manasız geliyor artık, eskisi gibi heyecanlı gelmiyor hayat. Ya da sadece bunaldım. Yalnız aktivite olarak da değil, insanlar hakkında bile değişti fikirlerim. Herkesin çevremde fır dönmesi bile şaşırtmıyor beni. İnsanlar beni hayretlere düşürmüyor ya da sevinçlere kavuşturmuyor artık. İnsanın ne olduğu ise birkaç davranışından sonra apaçık gün yüzüne çıkıyor. Ancak az da olsa farklı şeyler var hayatımda. Hatta size oldukça ilginç bir şeyden bahsedeyim: Döndüğümden beri herkesin ön dişleri sanki bir sincabinkileri andırıyor. Aslında bunu çok daha öncesinde fark etsem de kimse ses çıkarmayınca konuşarak ortamı bozmanın anlamının olmadığını düşündüm. Lakin bu sefer cidden gözlerimle görüyordum, çevremdeki herkesin ön dişleri görülür şekilde uzamıştı. Bunun konuşulmasının vaktinin geldiğine karar verdim ancak sonra daha da tuhaf bir şey ilişti gözlerime: Siyah, boncuk gibi gözler... Hakikaten neler oluyordu? Akşam düşüncelerimden ve kendilerindeki tuhaf görünüşten bahsettim onlara. Artık herkesi sadece boyutsal olarak kendime benzetebiliyordum. Kemirgenlerle yüz yüze konuşuyordum sanki. Beni anlamıyorlardı, iyice bunadığımı söyleyip artık bir köşeye çekilmemi tavsiye ediyorlardı. Ben de onları anlamadığımı söyledim, sinirlendiler. Aptal, uyumsuz ve bencil olduğumdan yakınırlarken giderek insanlıktan da uzaklaştırdılar kendilerini.

Üzerime yavaş yavaş yaklaştıklarını hissediyordum. Doğrusu, korkulmalıydı belki ama korkamadım. Böylesine acayip bir olay bile artık şaşırtmıyordu. Biraz rahatsız hissettiğim bahanesiyle odama gitmeye karar verdim sonrasında. Arkamdan bir grup aç kemirgen koşarak gelirken gerçeği fark ettim. Benimle beraber her şeyi parçalayarak bölüşeceklerdi ve saklayacaklardı. Uğruna çabalayıp aldıkları şeyleri de hep saklamışlardı ancak her zaman sakladıklarını harcamadan hayatlarını sürdürüp bugünlere gelmişlerdi. Asıl trajedi bu yaptıklarının ilk olmayıştıydı. Defalarca üzerime atılmışlar, beni parça parça hale getirip binbir yerde saklamışlardı. Bense bir şekilde devamlılık uğrunda kararlılıkla parçalarımı birleştiriyordum tekrardan. Şimdi çok daha iyi görünüyordu bütün. Bir döngü süregelip gidiyordu; yeni keşfe çıkıyor, sonuçsuz dönüyor, karşılanıyor, saldırıya uğrayıp parçalanıyor ve ardından tekrar parçalarımınla bütünleşip döngüyü başa alıyordum. Haliyle bana sorabilirsiniz ki neden bu devam etme inadı, neden bu acıyı sürdürmek? Çünkü başka yapacağım bir şey yok, döngüyü sona erdirmem sadece kemirgenlere boyun eğmem anlamına gelir. Yolculuğa ara yok.

Kemirgenler ciyak ciyak sesleriyle üzerime atlayıp dişlerini bana geçirir ve koca karanlık gövdeleri ışığı yutmaya hazırlanırken bu sefer nereye gideceğimi düşünmeye başlamıştım bile.

İNSANDAN ÖZNEYE KENDİLİK BİLGİSİ

DİLEK CÖMERTPAY

Felsefe tarihi boyunca belki de tek bir gerçek soru vardı, o da “İnsan nedir?” sorusuydu. “İnsan nedir?” sorusu bir yönüyle de “İnsanın evrendeki yeri nedir?” sorusuna bağlanır. Yani insanın yaşamındaki çabaları, yapıp etmeleri, yaşamına dair anlam verme uğraşısı... Ama yüzyıllar boyunca bir dogma olarak kabul edilen insan varlığı sanki hep oradaydı. Bilginin sadece öznesiydi. Mühim olan bilgiye ulaşmaktı, insan varlığı ise zaten bilgiyi arayan bir varlık olarak hep oradaydı. İşte bir yanılgı! Çok sonraları bu yanılgının farkına varan kimileri ile insan (modern dünya ile) bilginin hem nesnesi hem öznesi haline gelecekti.

İnsanın felsefede somut varoluşuyla ele alınması gecikmiş bir uğraştı. Bu soru, 20. yüzyıla gelene dek sorulmamıştı. Çağlar boyunca insanın nelğine, öze, töze, arkheye bağlanmıştı her ontolojik soru. Oysa insanın nelği, ister kimliği olsun ve de isterse somut varoluşuna ilişkin olsun her sorunun temeli insanın görünüşünden yola çıkmalıydı. Görünüş derken; insanın tüm yapıp etmeleri, eşyayla uğraşması, alet edevat üretmesi, diğer insanlarla kurduğu ilişkileri... Yani sosyal bir varlık olan insan; yaşayan, konuşan, çalışan, dil üreten insan... Bir de bütün bunların yanında en değerli görülen el değmemiş ve meraka uğramamış gündelik hayatında alet edevatla meşguliyeti çerçevesinde kendisini unutan insan... İnsan...

Tüm tarih, insanın kendisini arama tarihi... Bil ki her insan kendi öznesidir! Bu ne demek? Cevap verebilmek için önce özneyi tanımlamak gerekir. Özne; bilen, konuşan, soran, merak eden ve tüm bunları sadece kendisi fark edebilen; insanların içinde ama bir o kadar insanlardan ayrı olan, kendisi için varlıktır. Özne olabilmek güç ister. Günümüzde bir çeşit yığın olarak görülen insanlar topluluğu ne yazık ki özne olamamaktadır. Özne bireyler topluluğu değildir keza. Birey burada öznedeki farklı bir anlamda kullanılmaktadır. Birey toplumda yer işgal eden varlıktır; kendisini tanımaz, yığının içerisinde herkesten biridir sadece. Kendisini arayan bir nesne değildir birey. Gündelik hayatın meşguliyeti ile kendisine vakit ayırmaz. Şöyle ki bireyler topluluğu diye bir şey vardır da özneler topluluğu diye bir şey yoktur! Özne tektir, yalındır, yalnızdır, yalımı da yanını da kendisidir. İşte Kierkegaard'ın “Korku ve Titreme”indeki İbrahim'dir o. İbrahim, Kierkegaard'ın trajik kahramanı... Trajiktir çünkü yalnızdır. Ama yine de istenci onu kendi yolunda tutar. Herkese ve her şeye rağmen kendi yolu yolculuk olur onun. Bir kararı vardır. Kendisini gerçek kılmak ve amacına ulaşmak için herkesi karşısına almıştır. Bu trajik bir süreç olsa da o kendi hayatının kahramanı olarak bu yolu tek başına yürüyecektir. Bunu bilir, bu bilinçle yaşar hayatı. Kierkegaard'ın kendisi de tıpkı İbrahim gibidir. Çok sevdiği Regine'sından trajik bir yolun yolcusu olmak için ayrılır. Çünkü Kierkegaard bilir yazgının ancak ve ancak tek başına gerçekleşeceğini.

Ama insan korkar çoğu kez tek başına yolculuktan. Yalnızlık, bir başınalık güçsüz insanın işi değildir.

“Yalnızlık yalınlıktır, korkma!” İçten gelen, benliğin bir çağrısı böyle seslense de bu haykırışı susturur birey. Çünkü bireyin sığınağı toplumdur. Toplum korunaklı, toplum korkuları azat eder diye düşünülür. Bir yanılgı! Kendi çaresi olabileceken saklanmaktır bu. Ancak herkes trajik bir kahraman olamaz. Trajik kahramanlar yolu kendi başlarına yürüyeceklerini bilirler. Etiği tek başına yeni baştan kurmak, kendi gücünü kendi istenciyle birleştirmek zordur elbet. Gücünü keşfeden özne herkese rağmen oradadır. Yürüdüğü yol, herkesin tasavvurundaki yol değildir. Yürüdüğü yol, yürümekte olduğu yoldur, şimdiki zamanın yoludur o. Ne geçmiş ne gelecek ne de anlar toplamıyla takvimdeki yapıları tek tek kopararak erittiği bir zamandır bu. Ya da saatin kadranda akrep ile yelkovanın birbirini kovaladığı tik taklar... Zaman artık mekâna akmaz ki hesaplanabilir olan da ancak mekândır zaten, sayılan mekân... Yolcudur trajik kahraman. Yol iki yer arası değildir, bunu bilir. Hep yol vardır, yer iki yol arasındır artık. İşte... Özne... Trajik kahraman... İnsanın meçhul yazgısı, günlük işlerin telaşından sıyrılarak böylece beliriverir.

“Kendi sonluluğunu bilip de kendi varlığını araştıran tek canlı insandır.” demişti bir zamanlar kendisine. Antikiteden modern döneme değin süren bir serüvendir insanın kendilik arayışı. Gelmiş geçmiş en önemli arayışı da denilebilirdi insanın kendini arayışına. Öyle önemli bir arayıştı ki çok önceleri Sokrates “Kendini bil!” diyerek Delfoi Tapınağı'na kazıyacaktı bu sözleri. Kendi olanakları içerisinde kendine yönelme girişimi olarak nitelendirilebilecek bu arayış uzun da bir bekleyişti. Yitik öznenin tarih sahnesine atacağı adım henüz eski çağlarda edinilmiş bir keşif değildi. Sokrates'i idam ettirdikleri gibi içirdiler baldıran zehrini kendilik arayışına. İnsanın meçhul varoluşunu özde aradılar bir dogma gibi. Özü arayış kiminin gözünde arkhe, kiminin gözünde ise bir tözdü ama hep kendisinin gerisinde olandı. Herakleitos ile bir kez daha vurgulandı tapınaktaki Sokrates'in sözü somut bir dile gelişle: “Kendimi aradım!”. İnsan varlığının belirsizliği karşısında karmaşık bir nesnesin artık sen. Tüm yapıp etmelerin, doğaya yönelimin, aklı tarih sahnesine çıkarman (ki Sokrates üstlenmiştir bu çabayı)... Araman, araman... Herakleitos'un fısıldadığı gelir sonra kulağa: “Ömrüm boyunca kendimi aradım!”

Yıllarca sürececek bir arayış... Hakikatin sırlı perdesi henüz bir aralık bulamayacaktı kendisine. Platon'un idealar dünyasına ulaşmak için sürdüğü izler, Aristoteles'in akla uygun davranışların erdem kabul edilmesi gerektiğini ileri sürdüğü altın orta arayışıyla devam etti. Ama hep kendinin dışındaydı bu arayışlar: erdem, eylem, akla uygun davranmak... Orta Çağ'a gelindiğinde büsbütün kaybettik bu izleri. İnsan artık bütünün içerisine hapsolmuş bir söylemdi tüm Orta Çağ boyunca. Nihayet 18. yüzyıla gelindiğinde insan artık bilginin nesnesi olarak ele alınır oldu. Artık insan, konuşan, eyleyen ve yaşamını kurgulayabilirdi. O, eskilerin dediği gibi ne sadece bir öz ne de tüm insanlarda ortak özelliklerini sıraladığımız

bir ilinekti bundan böyle. İnsan tekil bir varlıktı, özneydi. Özne; yani kendi yaşamının anlamını kendisine sorabilen ve hep bir varoluş sancısı içerisinde kendisini dert edinebilen, içe dalarak en derinlerden kendisine ulaşmaya çalışan somut bir varlık. İşte tam da burada kendi belirsizliğine dönüşü de imleyecekti tarih. Bunu en iyi dile getirecek olan Sartre, insanı “saçma” olarak nitelendirecekti. Neden saçma? Çünkü özne, kendisini bilmek için kendisine yöneldiği an bir mesafe bulamayacaktı. Bilgi için öznenin nesneye yönelmesini sağlayacak bir mesafe gerekliydi. Özne kendisini nesne yerine koyup kendisini bilmeye çalıştığında o mesafeyi bulamayacaktı. Bundan sonra insan kendisini tanımak için oluşturduğu tüm olanaklarını da kaybedecekti. Ara yok, mesafe yok. Hani kendi suretini sadece ayna ile görebilmek gibi... Ayna sahil varoluşumuzun bir aksi olmaktan daha ilerisini göstermeyecekti oysa. Özne ise hep araçlarla, başka insanlarla kendisini tanıyacak olan özne... Kendini kendinde tanıyamayan trajik bir hal... Sartre'in “saçma”sı bu yüzdendir işte. İnsan kendisinin dışındaki her şeye, her türlü bilgiye ulaşabilirmiş de kendisini anlamaya çalıştığında işler hep sarpa sarıyormuş demek. İnsan burada artık bir olanaksızlıktır, kendini hep bir başkada bulmaya çalışan saçmanın ta kendisidir, hiçliktir o. Bir çağrı gibi tam da bu noktada bize seslenecektir Rimbaud: “Ben bir başkasıdır!” diye. Bir bakışla yöneldiği başkasından kendisini ayıracak özellikler, ortak özellikler sıralanırken böyle böyle anlamaya çalışacak kendisini. Evet, ama bu ayna puslu değil mi? Hakikat bir kez daha gündeme oturuyor şimdi. Hakikatin benliğe çağrısı içten gelen bir ses... Kierkegaard “Kaygı Kavramı”nda, “Kaygı var oluşun kamçısıdır.” diyerek yol açacaktır bize çağrıya ulaşmamız için. Heidegger de “Varlık ve Zaman”ında Kierkegaard'ı yineleyerek kaygıyı (angst) benliğe davet olarak ele alacaktır.

Kaygı özneyi kendine davet edencesine seslenerek insanı otantik (sahih) varoluşuna kavuşturmak ister. Kendiyle tanışmak, kendi sorumluluk bilinciyle kendi özgürlüğüne koşmaktır da yine de her kendilik uğraşı biraz da kendisine eksilmektir. Çünkü insan yaşadığı sürece bu arayışı bitiremeyecek olandır, çünkü insan yaşadığı sürece tam olamayacak olandır da. Herkesin yapabileceği bir şey değil. Çünkü insanın iki boyutu var: bir kendiyle bir de başkalarıyla olan. Kimse sahil varoluşuna başkalarıyla ulaşamaz. Ama başkaları olmadan da yaşayamaz insan. Şimdi bu düalete içerisindeki kişi nasıl kendisi olacaktır? Bir yanda herkes, bir yanda yalnız kendisi... Gündelik hayatın devamı için kendimizi bir kenara bırakmamız gerekirken kendimizle tanışmamız için de gündelik hayattan ayrılmamız gerekmektedir. Böylesi bir karşıtlık elbette güçtür. Güç olanı elde etmek ise herkesin yazgısı değildir. O halde ne yapmalı? Bir yanımızda çevremiz ve kendimiz, bir yanımızda kendimiz ve kendimiz. Zaman kavramı burada önem arz etmektedir. Zamanın üç boyutluluğundan söz eden her teoriye karşı denilebilir ki zaman sadece mekândaki iş birliğini sağlayıcı bir göreve haizdir. Oysa zamanın içsel bir anlaması olarak dördüncü boyutundan söz edenler de vardır. Zamanın dördüncü boyutu; geçmiş, gelecek ve şimdiyi bir çatı altında toplayarak akışı dışı, mekâna değil de içe benliğe doğru sayar. Saymak da denilemez buna nitekim. Zaman artık ne anların peş peşeliğidir ne de saatin tik takları ile ölçülebilen bir şeydir. Zaman bir aradır, bir akıştır. Dünyevî olan ne

varsı; hazlar, ihtiraslar, hırslar, kıskançlıklar, dedikodular orada kalmıştır artık. Arzu edilen bir nesne yoktur burada, eşyaya teslimiyet yoktur. Kişi tüm dünyevîlikten öteye geçebilmiş ve kendini tanımaya girişmiştir. Şimdi vardır artık orada. Şimdi bir “an”dır. Hem geçmiş hem geleceği içerisinde alabilen tek bir an... O bölünemez, parçalanamaz, geriye döndürülemez, geleceği arzulanamaz. An kişiyi gündelik hırslarından sıyrarak, ona kaygı aracılığıyla kendi benliğini hatırlatan bir süreçtir sadece. Belki de Bergson'un “süre”sidir o salt. Kendini sağaltıcı bir yolculuğun adıdır o, eksikliğini gidermeye açılan bir kapı, sahil varoluşuna bir tansık, belki de varlığın düalitesini – hem dünyanın içinde gündelik hayatı hem dünyanın dışında aşkın olanı- aynılığa taşıyan bir simya... Düş ile gerçeğin keşiştiği bir keşiftir de nicelerinin sahip olamayacak olduğu bir deneyim. Kendilik bilinci böylesi büyü bir düşermdir işte. Tıpkı Siddartha'nın nirvanaya ulaşmadan önce dünyadan aldığı tüm zevkleri tatması ve tüm zevklerden kendisini mahrum bırakması ile ulaşılan netice gibi. Kierkegaard'ın Regina'yı yalnız kendisi için sevmesi, aşkını kendisinin dışında hiçbir şeye bağlamayarak nesnenin köleliğinden kurtulmayı başarmak istemesi gibi... Tıpkı İbrahim'in oğlu İshak'ı kurban verirken yaşadığı trajik yalnızlık gibi... Herkese rağmen herkesle ve kendinle olmak, hem kalabalığa karışıp benliğini kaybetmek hem de kaybetmeye yaklaşmışken kendine yönelmek ve kendini bulmaya yeniden başlamak... Hep arada olmak, hep arada olduğunu bilmek ama yine de hep arada olarak zamanı bütünlüğü içinde onu doldurarak yaşayabilmeyi öğrenmek... Zaman artık her yerde ve hiçbir yerededir. Hem elimin altında hem de tutmaya çalışıp da erişemediğim gök kubbedeki yıldızlardadır. Tıpkı James Joyce'un “Kayıp Zamanın İzinde”ki gibidir. Sonra Edip Cansever seslenir bize Umutsuzlar Parkı'ndan:

“Var mıydık? Belki biraz.”

Öylece kalakalır zamanı seyretmek dalarken sonra yine aynı Edip'in dediği gibi gider bir derneğe üye olur, azıcık umutlu olabilmek için. Umudun burada kaygı gibi bir kamçıdır ama. Onu olumlamak ancak umut ile ilgili farkındalıkla sağlanacaktır. Çünkü umutsuz olduğunu bilmek de bir umuttur ve kapısını açacaktır insana özne olmaya gidecek olan. Şimdi tüm bu anlatılanlar öznenin kumsalda çizilen resmidir. Bir dalga ile siliniverecek ismi. “Ben” olmanın ağırlığı, sıra ve gurbet arasındaki zamanın aralığı: varoluşumuz... Kendisi için var olmaya çalışan öznenin bu dayanılmaz ağırlığı ile içe seslenişin hafifliği... Şimdiyi anlama anı ve aslında yersiz yurtsuzluğunun kaygısı... Bir şey yapma çağrısı ama mekâna hapisliği... Ruh ve beden ikircikliği... Tüm süreçlerin toplamı denilen ve somuta hapsedilen öznenin son umut çılgılığı... Hep tam olmaya yazgılı varoluşun kendisine ve kendisinde eksilen imgesi... Her ne olursa olsun iste! İster Spinoza'nın “Conatus”u, ister Nietzsche'nin, “Güç istenci” ister de Kierkegaard ve Heidegger'in “Kaygı”sı olsun kendimizi kendimizden yapmaya yazgılı olduğumuz oldum olası halimizi sevmek, ona eğilmek, kör istençlerimizden bağımsız bir yaşama uğraşısı içerisinde daima ve de daima kendimizi aramak yolculuğunun kendisinin bir yaşam olduğunu bilerek; itina ile ve kendimize göstereceğimiz ihtimamla dolu bir yaşamın yaşanmaya degeceği nefesli yaşamalar ve öznel arası bir çaba içerisinde güç de olsa güçle birlikte...

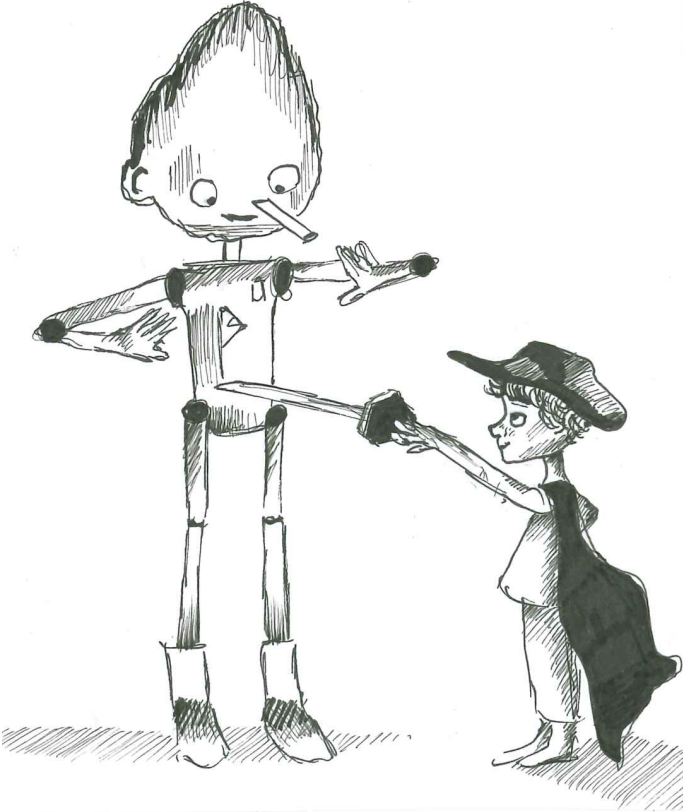
BİRAZ DAHA KALABİLSEYDİM KÜÇÜK

YELDA AKBULUT

“Şu an yaşadığın en yaşlı yaşındasın.
Aynı zamanda yaşadığın en genç yaşındasın.”

Bir yanındaki ile iki meraklı göz, küçük bir burun ve her yanına çikolata bulaşmış küçük bir ağız. Aynada gördüğüm ufak çehrenin sahibi sanırım benim. Dünyaya anlam veremeyecek kadar küçüğüm. Saçlarım alnıma dökülmüş, yüzüm ise fazla koşmaktan kızarmış. Aynadaki yansıma gülümserken kısılan gözlerimin üzerinde iki siyah çizgi, iki ince kaş... Benimkiler ne zaman çatılır? Büyüyünce mi? Aslında şu an olduğum yerden memnunum ve olduğum halimle mutluyum. İnsanların tanımlayamadığım duygularına, dünya hakkında bilmediğim birçok şeye rağmen mutluyum. Ama sanırım bu mutluluk uzun sürmeyecek ve ben mutluluğumu yitireceğim. Korkuyorum kendimi kaybetmekten, büyümekten. Ya bir daha hiç ben olamazsam ya da ben de kaybedersem ruhumu, sevgimi, masumiyetimi, yaşadığım onca saf duyguyu?

Dünya şu an için anlamsız ve önemsiz. Çünkü ben aynanın karşısına oturmuş kendini inceleyen meraklı bir çocuğum. Kendim hakkında merak ettiğim ne kadar şey varsa dünya hakkında da bir o kadar korktuğum şey var. Benim için fazla kirli. Bir bataklığa düşüp aşağıya çekilmekten korkuyorum. İstedğim tek şey şu an yaşadığım yaşa, yedi yaşına, gömülüp kalmak. Kimsenin bulamayacağı bir yere saklanmak... Saklambaç! Yapabildiğim en iyi şey değil mi oyun oynamak? Zamanla oynasam?.. Acaba ondan da saklansam büyümemi engelleyebilir miyim? Peki ya onu sobeleyebilirim ben kazanır mıyım? Sanırım zamana karşı kazanmam imkânsız ve sanırım ben de büyümek zorundayım. Engellemek isterdim. Ama bazı şeylere gücüm yetmiyor ve yetmeyecek. Ben büyüyeceğim ve dünya ev sahipliği yapacak daha fazla yalana. Pişman olacağım ama burnum uzamayacak. Belli bir süre sonra pişman da olmayacağım. Sürekli haklı nedenler üreterek yavaş yavaş kötüleşip girmek istemediğim o bataklıkta boğulacağım ve beni oradan kurtaracak bir peri olmayacak. Yalnızca ben ve yalanlarım olacağız. Günü kurtarmak için söylediğim yalanlarım... Her yer çok sessiz olacak ama bir o kadar da gürültülü, kalabalık ama kimsesiz, günün sonunda kaybeden ben olacağım belki de. Aynanın karşısına geçtiğimde görmek için can attığım küçük çocuğu kaybedeceğim. Ve ben gerçekten büyüyeceğim. Duygularımın köreleceğini, benim de herkes gibi olacağımı hissediyorum ve korkuyorum. Korkuyorum ama merak da ediyorum. Büyüyünce ne olacak? Benim korktuğumdan farklı olursa bir bataklık yoksa ya da bu bataklığa düşmek insanın kendi tercihi ise ne olacak? Ben büyümemeyi başarırısam, aynanın karşısına geçtiğimde içimdeki küçük çocuğu görmeyi sürdürebilirim ne olacak? Ben kendimi kaybetmezsem ne olacak? Büyümek de bir oyunsa ve tıpkı küçük bir çocuk gibi herkes o oyunu oynuyorsa ne olacak? Belki de herkes büyümeyi sever ve kendini kaybetmez. Kimsenin yalana ya da yalanı cezalandıracak, ona akıl verecek bir periye ihtiyacı olmaz. Kirlenmemiş, saf, masum kalırız belki de. Ya da hepimiz böyle kalabileceğimiz yalanına inanırız. Şu an olduğum yerde, aynanın karşısında, olduğum halimle mutluyum. Ve büyümeye hiç niyetim yok. Bedenim büyüse de ruhum uzunca bir süre yedi yaşında kalacak. Ve ben ruhumu korumayı başarmış olacağım. Yalan olsa bile buna inanmak istiyorum. Çünkü ne burnum uzayacak ne de bir peri beni kurtaracak.

Ya ben de büyürsem?

AYLAK M'ADAM

YAĞMUR KÖMEZ

Avuç içine ruhumdan bir iz bıraktım.
 “Ben çekildiğim her fotoğrafta defolu bir kelebek gibi çıkarım.”
 Rüyalara çocukluğumdan bir alışkanlık bıraktım.
 “Ben dinlediğim her masalda tanıdık bir ruha rastlarım.”
 Yüzünü bir daha gerçekleşmeyecek bir mucize gibi aklıma kazıdım.
 “Ben her yüzüne baktığımda bilinmeyen bir adayı keşfe çıkarım.”
 Kaybolmuşluğumun ortasında senden tanıdık bir dünya yarattım.
 “Ben gözlerimi her kapattığımda kollarımda başka bir dünya bulurum.”
 Telaşlı bir pazar sabahı yüzünü izlerken aylak ruhunla tanıştım.
 “Beni izlemeni seviyorum.”

Seni buldum, her gece kan kokusuna karışan yosun kokusu senmişsin.
 Seni buldum, eski bir kaldırım köşesinde açan beyaz çiçek senmişsin.
 Seni buldum; ruhu, aylak ruhuma lâayık senmişsin.
 Seni buldum, kırmızı bir sabah mırıldandığım şarkı senmişsin.
 Seni buldum, farklı dilde yazılan bir şiiri yaşamakmış senin adın.
 Seni buldum, sağ elinde kalbin.
 Seni buldum ve seni bulmak sonu denize çıkan bir sokakmış.

Şimdi bir teşekkür, seni bulmuş olmama.
 Bir gülümseme, artık kimsesiz sokaklarda tek başıma kaybolmak zorunda olmayışıma.
 Şimdi biraz daha teşekkür, hiç yokken bile var olma telaşına.
 Biraz gürültü, artık parmak uçlarımızda yürümeyecek oluşumuza.
 Birkaç yalan, birbirimizi hiç kanatmayacağımıza.
 Şimdi haklı bir tebessüm, bu okyanusta birbirimize rastlamış olmamıza.

YİNE Mİ İSTİYORLAR?

DEFNE ERCİYAS

Ben biliyorum ki
Güneş doğmuyor orada, bildiğin yerde arayınca
Kimse sormayınca,
Çiçekten böcekten dem vurmamak için ağlıyor
Ve geri gelmiyor göğe öyle can bulmadıkça

Bazen fazlaca heyecan iyi gelmiyor ona
Her yanı
Bilmek istemeyen
Yaralayan

Her yanı pıhtı pıhtı
Dayanmak bilmez
Ve kara ışıkları kovalayan kargalarla

Bedeni kıpırtısız, üryan
Damarlarında acıdan bir dolu şevk var
Gözlerinde yalanlar yanıyor
Ve daralıyor sokaklar
Gün doğmadıkça

Hırçın gölgeleri
Yorulmak bilmez
Avam
Keskindir her gece

Ve gözlerinde ateş yok ise
Hırsın zerresi
Hissedilmez öyle
Bekleyince

Burada hayatın sillesini yemiş ışıklarız!
Her birimiz
İnce duygulu
Hassas
Ama güvencesiz

Orada burada arayan
Yıkkın, sergin
Ve düşüncesiz
Rahata kavuşmak için geceyi bekleyen ışıklarız

Oysa aşığım geceye!
Çünkü çok daha farklıyım şu siyahlıktan
Aydan farklıyım
Yolundan çıkmış bir asabilikte
İnatçı bir duygu var tutunuşumda

Güzel güneşin gönlünü hoş tutmak için yaşıyorum
Ama aşığım geceye!
Yanıp yanıp sönen bir korun ışığıyım
Günün efendisi olmak için çabalayan
Ama can bulan gecede

Derman arayan,
Karanlıktan kör olan,
Anlamsızca izleyen soğukları

Boş yere ceza çeken
Karalanan
Korkan bir tembellikte bile yükselen
Kara ışıklarım

Ve sanıyorum
Yolumu ışığa doğrultamıyorum
Sanıyorum ki karanlığı bir parçam yapıyorum

Ancak değil
Karanlık hep arkamda
Batan, kara bir güneş

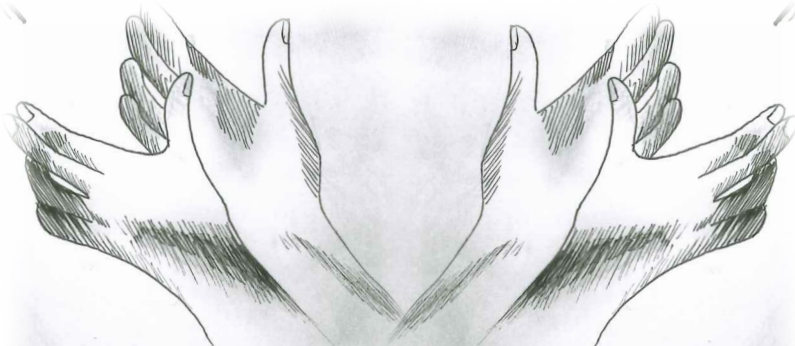
Güneş içimde yükselen
İlgın
Koca bir dağ

Öyleyse son bir defa
Yeminler edeceğim kendime

Olduğum yerde kalacağım
Duracağım
Ve susacağım narin gecede

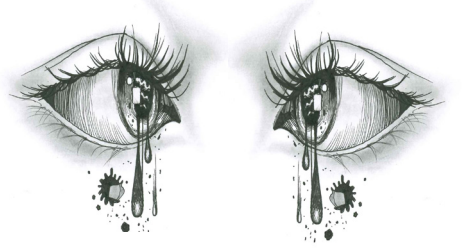
Son bir defa
Yeminler edeceğim
Ve dönüp bakacağım kendime

Çünkü kalbimi yarıp
Yakacağım güneşi
Ve sivrilerle
Batacağım

BİR DAMLA MÜREKKEP

BAHAR Z. POLAT

Güneşli bir gün... Serçelerin çimlerde koşuşturduğu yemyeşil bir park ve patikanın hemen yanında münevvi bir bank... Parktaki en güzel manzaraya sahip olmasına rağmen kalabalıklardan sıyrılmış uzak bir köşede duruyor. Yıllardır aynı yerde olduğu her halinden belli. Kırık ve çürük tahtaları, hayattan emekli olmuş yaşlı bir adam edasına bürüyor onu. Kimilerinin içini karartan bu görüntü, kimilerinin de içinde bir tebessüm canlandırıyor. Görüntünün ardını irdeleyenler ya da yok sayanlar, bakanlar ya da görenler, fark edenler veya yok sayanlar... Bu kişileri ayıran nokta gözlükleri oluyor çoğu zaman. Çünkü gözlük, gerçeklere yansıyan ışığın rengini değiştiriyor sinsice; pembeye, griye, kırmızıya, maviye ya da en tehlikelisi siyaha. Önce renkler değişiyor, ardından da duygular. Kısaca tanısı konmamış bir renk körlüğü ile yaşıyor pek çok insan, birbirlerini anlayamadan ve kaçtığını sandıkları hayata yetişmek için koşar adım yürüyerek. Örneğin az evvel çocukları azarlayan şu kadın... Gözlerinin önündeki gri tabaka merhamet duygusunu perdeliyor olmalı. Yoksa niçin yerdeki yaralı kuşu görmezden gelsin ki? Peki, pembe gözlüklü kız, hayatın acımasızlığını görmezden gelmeye çalışmak engellerden de zor gelmiyor mu? Oysa derdi görebilmek olanlar, merceklelerini gözlerinden çok daha uzakta tutarlar. Ve belki de aynı sebepten ötürü kalabalığın içine karışmak yerine kıyıda kalan yaşlı bir banka oturma cesareti gösterirler.

Okuldan yeni dağılan çocuklar parka akın etmiş, sesleri kuş cıvıltılarına eşlik eden notalara dönüşmüştü. Ne kadar güzel bir şarkı! Genelde insanlara yakın olmayı pek sevmem ama bazen kendimi onların içinde olduğumu hayal etmekten alıkoyamıyorum. Belki de bunca zaman buraya adım atmış onca kişi arasında samimi olan tek insan grubu oldukları için. Masumiyetleri mi onları benim için bu denli kıymetli kılan yoksa keşfetmeye olan arzularını mı karar veremiyorum. Belki de her ikisi de veya hiçbiri. Belki de sadece bu çürümüş tahta yığınına fark edebildikleri için. Fakat onlar da büyümeye çalışıyorlar. Ne yazık, bir konuşabilsem onlarla... Varış noktalarının başladıkları yer olduğunu fısıldardım kulaklarına, bir ömrü aslında içlerinde kaybolduğunu sandıkları o küçüğün izlerini arayarak yaşayacaklarını. Ama bazen de konuşamadığım için şanslı sayıyorum kendimi. Çünkü biliyorum ki anlamayacaklar. Büyüdüklerinde yine diğerleri gibi olacaklar. Tıpkı bir roman gibi gelecek hayat onlara. Asıl karakterin başına pek çok şey gelecek, zaman onlar için ilerleyecek, yerler onlar gittikçe uzayacak ama başrol hiç değişmeyecek. Uydurdukları masallarda olduğu gibi her şey mutlu sonla bitecek ve kazanan hep onlar olacak. Yardımcı karakter olmak akıllarının ucundan dahi geçmiyordu mesela, bu rolü bizim gibilere ayırmışlardı. Keşke tadabilselerdi "ben" ile başlamayan cümleler kurabilmenin zevkini. En azından bunun için çabalayanlar, yalnızlığıma ortak oluyor bazı zamanlar. Bugün ikinci vaktine yakın dalgın, bir genç adam gezinmeye başladı. Tüm parkı dolaştı ama istediği gibi boş bir yer bulamadı. Çünkü dışarıdan sessiz ve yalnız görünse de düş(ünce)leri her yere sığmayacak kadar büyük ve gürültülüydü. Tam vazgeçip adımlarını çıkışa yöneltmişti ki az sonra yanıma geldi. Ne zamandır

çocuklardan ya da yağmurdan kaçmak için şemsiyeme sığınanlardan başkasını görmüyordum buralarda, bu nedenle dikkatimi çekti genç. Yavaş hareketlerle çantasından defterini çıkardı ve masanın üzerine yerleştirdi. Önce bir şeyler yazmaya çalıştı fakat çok geçmeden hışımla yazdıklarını karalamaya başladı. Bana kalırsa yazmak, duygularla kelimelerin anlaşabilmesini sağlamak için yapılan tercümeden başka bir şey değil. Demek tercüman işini doğru yapamadığına inanmış ki defteri ileriye itip alnını masanın üzerindeki kollarına dayadı ve içindeki sesleri duymuyor olmayı diledi. Dakikalar geçti, az sonra bir kımıldanma hissetti. Yanındaki boşluğa biri daha oturmuştu. Göz göze gelmemek için kafasını çevirmeden masanın aralıklı tahtalarının arasından seçebildiği ayakbabilara baktı. Nefes ve öksürük sesleriyle de birleşince yanındakinin yaşça kendisinden çok daha büyük olduğu çıkarımında bulundu. Fakat ne diye buraya gelmişti ki başka yer yokmuş gibi, hem izin bile almamıştı oturmak için. Sanki düşüncelerinin kalabalığı yetmiyormuş gibi bir de sırası bozulmuştu şimdi! Kalp atışının hızlandığını fark etti. Sinirlenmişti ama kime? Gözlerine bile bakmadığı birine olamazdı bu öfkesi. Ya da neden olmasındı ki? Hatta evet, tam olarak daha önce hiç görmediği bir yüze karşıydı sınırı fakat bu kişi yanındaki yabancı değil; kendiydi. Sonuçta insan kendi gözlerine doğrudan bakamazdı, ya aynalarda gördüğü de gerçek gözleri değilse? Tam bu sırada az önceki hislerinden kurtulduğunu fark etti delikanlı. Yabancıya karşı daha farklı bir şey hissediyordu artık. Sanki tutsak olduğu düşüncelerden bir an olsun kurtarabildiği için minnettardı ona. Buna rağmen kafasını kaldırıp yabancıya bakacak kuvveti kendinde bulamıyordu. Teşekkür etmeli miydi? Ne diyecekti ki, nedeni olmayan bir şükran ne işe yarardı? Sebebinin açıklamak da uzun bir işti. Biraz daha beklemeye karar verdi; hem belki yabancı, açık kalan defterdeki yazısını görür de yorum yapardı. Son yazdığı kısmı hatırlamaya çalıştı: "*Ömür, bir zamanlar bembeyaz bir sayfa idi/Sonra bir damla mürekkep değdi üstüne/Kimininkini fevkalade bir manzaraya,/Kimininkini bir müsveddeye çevirdi./Benim payıma düşen karalanmak oldu./Giderek siyahlaştı her şey...*" Bir süre düşündü, yine beğenmedi yazdıklarını. İçindekileri yansıtamamıştı bir türlü. Hem rüzgâr açık kalan sayfayı çoktan çevirmiştir, diye düşündü. Sonra bir yüz tasavvur etti genç ve ona duygular giydirdi kendince. Acaba yabancı şu an nereye bakıyordu? "Bugün nasılsınız?" diye sorsa sadece "İyiyim." mi derdi yoksa o da dertli miydi kendi gibi? "Koskoca bir ağacın yere eğilmiş dalları gibiyim." Bu nasıl olurdu? Yüzlerce diyalog oluşturdu genç, fakat bunların hiçbirini söyleyemedi. Zamanın durduğunu sandığı bu dakikalardan sonra yalnızca susmaya karar vermişti. Yüzündeki içten bir gülümsemeyle kafasını kaldırdı, etrafına bakındı. Batmaya yüz tutmuş güneş ve evlerine çekilen birkaç çocuktan başka kimse yoktu etrafta. Peki, yabancı, hiç gelmemiş miydi? Açık kalan sayfanın üstünde kendine ait olmayan o yazıyı görmemiş olsaydı delirdiğine inanabilirdi. Belki de gözlüğünü çıkarıp yanıma geldiği andan itibaren aklını kaybetmişti.

Salıncak sallanır, rüzgâr yaratır, uçuşur yapraklar
Belki de bu yüzden dökülür kıymıkları geçince yıllar

İnsan

Boğulurken deryada

Ya da kendi kendine bir seçenek daha ekleyince kafasında

Rüzgâr olur bunlar dünyada

İşte o zaman salıncak hızlanır

Ahenkle ne kadar süzülse de mavide

İzlediğin yol, bulunduğun nokta aynı

Ne kadar yelkovan ilerlemişti oysa

Ne kadar yorulmuştu

Elde ettiği sadece uçuşan kıymıklardı

Nefes kesen derya kişinin de değil üstelik

Başkalarınınkinde de salınır bata çıka

Denizdeki yaşam belirler durumu

Kimi padişah misali hükmeder, kimiye kaderine razı gelir

Maviler arasında

İnsanı bir arıdan ayıran da budur

Ya da bir ağaç, bir balık, bir kuş

İnsan kendine yenildiğinde

İşte o zaman dışarıya mağlup olur

OYUN SONA ERMELİ

D. SERA ÖZTÜRK

Geçmişten günümüze insan davranışlarını incelediğimizde değişen çevresel faktörlere ve zamana inat, değişime uğramadan artarak devam eden psikolojik temelli bazı davranış türleriyle karşılaşırız. Bunlardan biri de şimdi bizim inceleyeceğimiz konu olan “toplumsal körlük” tür. Hazırsanız başlayalım.

17. yüzyılda ortaya çıkan sanayi devrimi ve kapitalizmin etkisiyle gelişen modernite kavramıyla birlikte tüm dünyada değerler sistemi altüst oldu. Bu yeni sistemin hayatımızın içine girmesiyle teknolojiye verilen değer arttı ve kendimizi bir modernleşme yarışının ortasına atılmış halde bulduk. Bu değerler sisteminin getirilerinden bir diğeri olan sürü psikolojisinin etkisiyle de şirketler yarışta kullandıkları ve her gün bir yenisi üretilen silahlarını bize dayatmakta güçlük çekmediler. Yeniliklere aç tüketicileri, bu silahları yani teknolojiyi faydalı ya da zararlı olarak kullanmak noktasında tamamen özgür olduklarına inandırdılar. Fakat üzülerek belirtiyorum ki ben dâhil çoğumuz faydalandığımızı sanıyorken farkında olmadan zararlarına da maruz kalıyoruz bu teknolojinin. Fikrimce bu savaşı başlatan şirketler bile durumun bu derece çılgırından çıkabileceğini öngörememişlerdi. Zararları derken neyden bahsettiğime gelecek olursak listeye zirveden giriş yapan toplumsal körlük kavramıyla karşılaşıyoruz.

Toplumsal körlük, bahsettiğimiz tüm bu etkenlerle birlikte insanların yardımseverlikten benmerkezciliğe kaymasıyla oluşan bir dijital çağ problemidir. Körlük denildiğinde hepimizin aklına görme yetisi kaybı geldiğini biliyorum ama toplumsal körlük, körlüğün aksine fiziksel değil vicdani ve ahlaki bir problemidir. Bu ikisi arasındaki yanlıyı ortadan kaldırmak için Jose Saramago'nun “Körlük” adlı romanı eşsiz bir kaynaktır.

“Bence biz kör olmadık, biz zaten kördük.”

“Gören körler mi?”

“Gördüğü halde göremeyen körler.”

Bireysel çıkarlardan ötürü ya da kendimizi önemsemekle çok meşgul olduğumuzdan yardım çılgınlıklarına çoğu zaman kulaklarımızı kapayıp bulunduğumuz görkemli basamakları kimseyle paylaşmamak için merhamet, fedakârlık, hoşgörü gibi değerleri içimizden söküp atmayı hiç düşünmeden kabul ediyoruz. Sahiden ne zaman bu kadar bencil olduk? Doğduğumuzdan beri hayat paylaştıkça güzeldir, paylaştıkça çoğalır öğütleriyle büyüdük ama nerede yanlış yaptık da teknolojinin kurbanı oldu duygularımız? Aslında hepimiz birer oyuncuymuz ve sahnede çok da başarılıyız. Sözde başarımızın bizi dibe çektiğinin farkında mıyız? Hiç sanmıyorum. Rollerimiz gereği önemsiyormuşuz gibi görünüyoruz ama işler icraata geldiğinde sahneyi koşar adım terk ediyoruz. Yalnız kaldığımızda ya da kulise geçtiğimizde gerçek benliğimizi saklamıyoruz.

“Körlük”te de anlatıldığı gibi kişiliğimizi saklayabildiğimizde iyi duygularımızı da kapı dışarı ediyoruz. Kendimize olan saygımızı yitirmişiz ama bundan hiç de rahatsız değiliz. İşte tam da bu gerçek oldukça rahatsızlık verici. Kitapta geçen örneklere bakacak olursak karakterlerin sırf görmedikleri için başkalarının hak ve özgürlüklerini ihlal ettiğini okuyoruz. Kötülerin bir sonraki hedefi olmaktan, sesimizi çıkartırsak diğer seyirciler tarafından kullanılmaktan korkuyoruz; en sonunda da gözlerimizin maruz kaldıklarından o kadar öğreniyoruz ki kör olabilmeyi diliyoruz. Kitaptaki karakterlerimiz felaketin getirdiği kaos içerisindeyken bu duruma karşın başka bir çözüm yolu daha olduğunu fark edememiş olabilirler ama biz biliyoruz, ne seyirci kalmak ne de eşkiya olmak zorundayız. Becerebiliyorsak sesimizi çıkartmalı, en azından denemeliyiz. İsyanımızın cılız sesini duyunca umutsuzluğa kapılmak yerine pes etmeden kararlılığımızı sürdürmeliyiz. Her büyük değişim de küçük bir kıvılcımla başlamaz mı zaten? Meşaleleri yakacak olan o kıvılcımı çıkarttığımızda seyircilerin geri kalanı da kostümlerini bir kenara atıp rollerinden çıkabileceklerini fark edeceklerdir elbette. *“Asıl körlük umudun tükendiği bir dünyada yaşamaktır.”* Ne dersiniz, sizce de perdelerin kapanma vakti gelmedi mi?

Kızıl bir hiçliğin içindeyim. Önümde alabildiğine uzanan kızıl belirsizliğin içimde oluşturduğu baskı ve korkuyu kelimelere dökmek, bu azaptan kurtulmak kadar imkânsız. Vücudumda hissettiğim her hücrem adeta bana düşman. Gözlerim bana acı vermekten zevk alır biçimde tek bir şeyi gösteriyor: kızıl bir baskı... Etrafta bana buradan nasıl kurtulacağımı gösterecek tek bir umut zerresi bile yok. Kalın bir duvar gibi sonsuzluğa uzanan kızıl rengi adeta beni dibe sürüklüyor. Siyah laleler görüyorum, bunca zamandır gözümün önündelermiş meğer. Bana bir şey söylüyorlar sanki "Bizi buradan kurtar küçük kız." Sesleri çocuk sesi gibi masum ve neşeli. Lalelerin arasında yaşlı bir el... Benim siyah lalelerimi buduyor. Ne hakla! "Vicdanını dinle küçük kız!" diyor elin sahibi. Sanki bu azaptan beni kurtarabilecek tek şey ağzından dökülen sözcüklermiş gibi, sakın ama tehlikeli bir sesle. Lalelere yaklaşıyorum. Beni kendi vicdanımdan kurtaracak tek şey benden yardım dileyen, bu azabın yanında masum birer çocuk gibi olan laleler sanki veya öyle umut ediyorum.

Yaşlı elin sahibi uzun yolculuktan gelen birini beklermiş gibi gergin ve sabırsız hissettiriyor bana. Buruşmuş eli define arayan korsan haritaları gibi her bir çizgisinde çeşitli şekillerde çizgiler oluşturmuş. Yüzünü gizliyor benden ama onu hissediyorum. Hatta iyi bir ressama tasvir etsem kesinlikle en iyi eserlerinden birini çıkarır, eminim. Ancak yüzü... Yüzü hala yasak bana. "Bu azaptan nasıl kurtulacaksın küçük kız?" O da buraya azap diyordu. Buraya düştüğümde aklıma gelen ilk şeyin belki de zamansız olarak burada yaşayan bir insanın dudaklarından dökülmesi şaşırttı beni. "Laleler güzel kokar, değil mi?" elin sahibi kıkırdadı sorumu duyunca. "Eh, benim sorumu duymazdan geliyorsun. Olsun bakalım. Bunlar sana ait küçük kız, onlar senin içinde büyüdü. Keza bu kızzılık da sana ait". "Bu kızzılık bana mı ait şimdi? Bu yalnızlık, bu beni salkım salkım boğan çürümüş yer... Benim mi?" Yaşlı el bana kendini kapatmıştı adeta. Gizliydi sanki yüzü, sırda. Belki de korkutmak istemiyordu beni. Lale bahçesinin her yerini aydınlatan kızzılık onun yüzünü yasaklamıştı bana. Yaşlı, sorumu pek takmamış gibi keyifle laleleri buduyordu; gariptir ki dalların her kesilişi beni bu kızzılığa alıştırtıyor, içimdeki dikenleri söndürüyordu. "Ah küçük kız, bütün bu çiçekler hep senin içindeydi. Onlar seninle beraber yetişti zaten. Bu garip renkli hapisaneye kolay alışman da bu yüzden". "Nasıl yani, peki neden hiç haberim olmadı bu güzelliklerden, nasıl haberim olmaz içimin bu kadar çürüdüğüne?" Alışık gibiydi garip adam bu duruma, sanki öte zamanlardan beri herkesin lalelerini buduyordu. Söze başlamadan silkelendi, lalelerden birine dikkatle baktı. Bu yer onun gibi bir insanı bile bunaltmışa benziyordu. Elindeki aleti yavaşça çiçeklerin arasına bıraktı. Kararsızdı. Bana döndü, ışığa yani azaba doğru, bana doğru geldi.

Yaklaştıkça elinde bir lale fidanı gördüm. Belli belirsiz hatıralar canlandı bana dair o siyah yapraklarda. Bende vicdan azabı dışında hiçbir şey uyandırmayan, unuttuğum veya bu kızzılığa attığım hatıralar...

"Ah bu azabın sahibi, kendi çürümüşlüğüne yaratan sıradan insanlardan birisin yalnızca! Farkında mısın küçüğüm, buraya güzel koku veren sadece bu laleler. Seni bir girdaba sürükleyen hatıraların, vicdan azaplarının hepsi bu lalelerde yaşıyor." Bu insan; benim ömrümün paçavralarının gömülü olduğu laleleri kokluyor, öpüyor, sürekli canlı kalsınlar diye hiç olmazsa katlanılamayacak bu yeri bir nebze olsun yaşanabilir hale getirmek için buduyor onları. Sürekli canlı kalmalarını sağlıyor. "Peki, neden zihnimin kayıplar odasına itelediğim, sökemesem bile üzerini toprakla örttüğüm azaplara benden daha iyi bakan bu insan kendini benden saklıyor?" "Sen beni tanımazsın ki. Herkesin içinde çiçekleri vardır. Bir parça otların bile ilgilenmezsen çürürler, otun içindeki yaşam biter. Dedim ya herkesin çiçekleri vardır diye. Herkesin bu çiçekleri budayan, zaten işkence yeri gibi olan bu kızzılığa daha da beter etmesinler diye çiçeklere bakan bir bahçıvanı bulunur. Her zaman tazeleriz gülleri, laleleri, kaktüsleri. Ki bizi unutma, bize aynı azabı getiren laleleri tekrar yollama. Ama sen daha beni tanımyorsun bile. Senin kendi tabirinle kayıplar odasına kilitlediğin asıl sulaman gereken çiçeklerini bile bilmiyorsun ki bahçıvanımı görebilesin!". "Ben nasıl düştüm senin yanına?". "Ah küçük hanım, sen kendi isteğinle gelmedin ki buraya! Zaten hiçbir insan kendi arzusuyla düşmez bu kızzılığa. Görmüyor musun, lalelerin bile bu hiçlikte yayılmış, kocaman bir ormana dönüşmüş? Ben yaşlı bir insanım. Senin terk ettiğin her şeyle ilgilenmekten tükettim haberdar bile olmadığım ömrümü. Burayı emanet edecek birini bekledim yıllarca. Kader... Bak, kendi ayaklarınla düştün terk ettiğin ve bütün yükünü bana bıraktığın vicdan azaplarının ortasına." "Buraya beni senin lalelerine bakmam için mi sürükledin?" "Hayır küçük kız, yanlış anlama beni ama hak ver bana. Senin yüzünden yaşanmamışlığıma yaşadım burada. Sırf senin kızzılığını güzel tutmak için sürekli buradaydım ve sen benim kıymetimi bilmedin. Bana hep pisliklerini gönderdin. Artık sıra bende". "Ne demek sıra sende? Beni buraya hapsedip ne yapacaksın?". İşte o zaman yüzünü gösterdi bahçıvanım. Bu kızıl ışık sanki sahnenin bitmesini bekliyormuş gibi oyuncusunun yüzünü aydınlattı. İşte ışığın bana oyun oynayıp da göstermediği insanın yüzü, ruhsuzdu. Ruhsuz ve yaşlı bendim o çirkin yüz. "Ah ah küçüğüm, çok mu şaşırdın kendini görünce? O hor kullandığın, nasıl olsa unutturum deyip de her türlü azabını gönderdiğin kişiyi görünce gerçekten şaşırdın mı? Ama yok, artık sıra bende." Ruhsuz yüzünü bile nefretle dolduracak kadar nefret ediyordu benden. Ona yalvaracaktım belki ama çabuk kabullendim bu mahkûmluğu. Onun da dediği gibi bu kızzılık benimdi. Zaten ilk düştüğümde bile çabuk alışmıştım buraya. Artık tek çareydi beklemek. Sıranın bana gelmesini bekleyecektim ben de.

GODOT'MUZU BEKLERKEN

ECE AYDEMİR

“Hiçbir şey yaşanmıyor, kimse gelmiyor kimse gitmiyor. Çok garip.”

Sürekli beklediğimiz bir şeyler var hayatta. Ne olacağını bilmeden, kimin ya da neyin geleceğinden emin olmadan bekleriz sadece. Bu bekleyişin bir sonu var mı onu bile bilmeyiz. Boşa çıkabilecek ümitleri, doğmayacak güneşleri ve belirsizliğin kurbanı olan yarınları düşünmeden yüksek binalar arasındaki uzun ve gergin bir ipin üzerinde, cambaz gibi durmuş bekleriz. Tek bekleyen bizler de değiliz. Vladimir ve Estragon da bekler. Gelin bu bekleyişin anlamını, insanın varoluşunun geçiciliğini, umut ve umutsuzluk gibi evrensel temaları ele alan; absürt tiyatrunun en önemli örneklerinden biri olan Godot'yu Beklerken ile ortak olalım. Oyun aslında 1949 yılında yazılır. II. Dünya Savaşı sonrasında yazılmış olmasının etkileri de eserde rahatça görülebilir. İnsanların gelecek de dâhil hiçbir şeye umudu kalmamışken yazılmış olduğundandır ki diğer savaş sonrası eserler gibi umudu beklemek, burada da ana tamamımızdır ancak eser ilk çıktığında insanların ilgisini çekmez. 1957 yılında San Quentin Hapishanesi'nde mahkûmların seyrine sunulur ve fazlası ile sevilir. Çünkü mahkûmlar da günlerini bir bekleyiş içinde geçirirler. Kimisi birinin onu ziyaret etmesini, kimisi ise serbest kalacağı günü bekler. Didi ve Gogo'dan farklı bir bekleyiş değil bu. Peki, bu onlara acı vermez mi? Yoksa hayata gelmelerinin nedeni de bu mu? Beklemek...

Sahnelenen oyun temelde bekleme teması üzerine kuruludur. Buraya nereden, nasıl geldiği anlaşılamayan Vladimir (Didi) ve Estragon (Gogo) adlı ana karakterlerimizin iki gün boyunca Godot adında kim ya da ne olduğu bilinmeyen bir şeyi anlamsızca beklemesini ele alır. Köy yolunda konusu belli olmayan bir muhabbete dalmışken Efendi Pozzo ve kölesi Lucky gelir. Pozzo kölesine

oldukça kötü davranır. Lucky isminin de karakterin yaşadığı hayat ile zıt oluşu da yazarın herkesin acı çekebileceğini anlatmaya çalışışından kaynaklanıyor olabilir. Her bir saniyesinde olduğu gibi burada da düşünmemiz gereken bir şey var. Kendimiz için mi yaşıyoruz yoksa başkalarının boyunduruğu altında kalmış bir vaziyette miyiz? Oyun Lucky'nin zorla dans ettirilmesi ile devam eder ve kararın sahnede bir çocuk belirir. Godot'un bugün gelemeyeceğini ama yarın mutlaka geleceğini söyler. Habercinin çocuk olmasının sebebini masumiyete bağlıyorum. Çünkü onların kirlenmiş bizler arasında var olan en temiz canlılar olduğunu düşünüyorum. Gelen haberci ile günlük yaşamımızda karşılaştığımız beyaz yalanları sorgulamamız gerekir. Didi ve Gogo'nun kalacak yer arayışı, turp dışında yemeklerinin olmayışın gösterilmesi ile perdeler kapanır.

İkinci perde Pozzo'nun yardım çığlıkları ile aralanır. Pozzo kör olmuştur, kölesi ise sağır. Yavaşça anlam arayışımızın yok olması mı burada yatan sebep? Pozzo'nun yüzüğü karşılığında yardım ederler. Fakat burada karşılaştıklarını hatırlayamadıkları için oyun garip bir hal alır. Zamanın oluşturduğu döngü sürekli yinelenir. Geçmiş, şimdi ve gelecek aynı. Godot gelmedi, gelmiyor ve gelmeyecektir. Akşama doğru haberci yeniden gelir ve hiç karşılaşmamış gibi yeniden Godot'un gelmeyeceğini söyler. Ve kahramanlarımızın umudu yavaş yavaş yok olur. Oyun boyunca bekleyişleri, umutları ve hayal kırıklıkları izleyiciye sunulur. Oyun, aynı zamanda insan varoluşunun anlamı üzerine de düşünmeye yol açar.

“Estragon: Ya gelmezse?”

Vladimir: Yarın gene geliriz.

Estragon: Ve daha sonraki gün.”

Oyuncuların karakterlere hâkimiyeti, sanki karakterleri kendi benliğiymiş gibi oynayışları en etkileyici unsurlardan biri. Hâkimiyetleri ile karakterleri yansıtışları sonucunda bizler de oyuna dâhil oluruz. Birlikte Godot'yu bekler, beklemenin sıkıcılığını ve zamanın hızla geçişini zihnimizin, kalbimizin en derinlerinde hissederiz. Sahnenin sıradanlığıyla arka plana değil oyuna daha çok odaklanırsınız. Bizler de Estragon ve Vladimir oluruz. Sahi zaten onlardan farkımız ne ki? Hepimiz anlamsızlık dalgalarının içinde anlam bekleyişindeyiz. Ve aradığımız her şeyin dünya üzerinde bir anlamı yok. Ve unutmayalım, bizi terk etmeyecek birileri de yok. Eğer Estragon gibi bekleyiş sonlandırmak istersek devam etmemizi sağlayacak Vladimir gibi bizi beklemeye ikna edecek biri olmayacak. Tabii hem Estragon'u yaşayıp hem de Vladimir'i yaşatmıyorsak.

“Vladimir: Gerçekten her şey anlamsızlaşıyor.

Estragon: Henüz yeterince değil.”

Oyun boyunca uğradığımız hayal kırıklıkları bizleri bir daha düşünmeye iter. Kendimize sormamızı sağlar. Neyi beklediğimizi bilmeyişimizi yeniden hatırlatır bize. Korkutur belki de. Ama anlamlı kılar birçok şeyi. Unutamayacağımız bir gösteri çıkarır ortaya. Günün sonunda sorulması gereken tek bir soru kalır. Bizim Godot'muz ne? Godot'muzu beklerken nasıl umutsuzluğun ve anlamsızlığın kurbanı olmayacağız?

GÜNEŞİ GÖRDÜĞÜMDE

İPEK KARATAŞ

Güneşi unuttuğumuzdan kız kardeşlerimle geceleri koyun koyuna yatarken, fısıldayarak hepimiz hatırladığımız güneşi anlatırdık birbirimize. Biz birbirimizi bulmadan evvel hepimiz güneşi görmüştük. Ne kadar zaman oldu bilemem yalnız şöyle yaklaşık bir şey söylemek gerekirse iki yıl kadar önce babam beni ve annemi Kabil'in güneş ile parıldayan sokaklarından geçirip bir pilavcıya götürmüştü. Dükkânın dışında beklerken tepedeki güneşin, canım Kabil'imın ağaçlarının üstüne nasıl nur gibi düştüğünü hayranlıkla seyrettiğimi hatırlarım. Bu benim güneşe dair anımsadığım tek şey. Tahmin ediyorum ki zamanla burkamın altından gördüğüm o görüntüler, tıpkı önceki yaşamımın silinmeye başlamış hatıraları gibi hafızamın hikmetiyle karşılaşılıp bulanıklaşmaya hatta belki bilinçaltımın oyununa gelip değişmeye başladı. Yine de ben hep kız kardeşlerime güneşi, o gün tam da hatırladığım gibi; insanın gözünü alan herkesin içinde Allah'ın yarattığı bu güzel ülkeye secde etme arzusu uyandıran Allah'ın insana en güzel hediyesi diye anlattım. Hepsisi de büyük merak ve ilgiyle dinlediler beni. Oysa kız kardeşlerimle kaynaşmış bu karanlık taş duvarların içini ev belledikten sonra anlattığım şeyin doğruluğunu sorgular oldum. Allah insanlara neden güneş gibi büyük bir nimet vermişti? Zaman zaman aklıma geldikçe tövbe ederim. Allah biliyor ya Taliban başımıza oturduğundan beri ne çok şeytanın güttüğü insan tanıdım.

Geçen gece kız kardeşlerime içimdeki bu kurdu anlattım. Afife ve Naseema dışında herkes koyun koyuna ısınmaya çalışıyordu. Afife ile Naseema'yı odaya almışlar. Her birimiz evlerimizden toplatılıp buraya tıklandığımızdan beri en az bir kere görmüşüzdür o odayı ama kimse bunun hakkında konuşmaz, kız kardeşlerimle aramızda koyduğumuz tek kural budur. Yatağın tam ortasına geçip tüm dikkatleri üzerimde topladıktan sonra "Allah neden insana güneşi hediye etmiş, bence insan güneşi hak etmiyor" dedim. Bu düşüncemi sesli söylerken günah işliyormuş gibi hissetmişim. Mahnaz eliyle ağzımı kapadı. "Sus kız Allah'ın işine burnunu sokmak sana mı kaldı?" Ama susmadım. Biz laf dalaşına tutuşmuşken Selyman Ağabey girdi içeriye. O burada başımıza gelen tek güzel şey. Hepimiz onu bize Allah'ın gönderdiğine eminiz. "Hayırdır sidikli sultanlar neyi paylaşamıyorsunuz? Bakın içeriye sesiniz gider sonra ben bile alamam sizi ellerinden." Ah o Mahnaz durur mu hemen ispiyonladı beni "Ne olacak Selyman ağabey bu aptal kız insanların güneşi hak etmediğini söylüyor, Allah'ın işine karışılır mı? Hepimizi cehenneme yollayacak bu." Selyman ağabeyin tek kaşu kalkmıştı. Usulca yatağın kenarına ilişti "Yaklaşın şöyle, şşş, size asıl şeytanı anlatayım." herkes ürkmüştü, Selyman Ağabey ortama hâkim olan gergin havayı dağıtmak istercesine gülümsedi "Sakin olsanız, siz kalbinizi saf tutarsanız şeytan da size ulaşamaz." Kimse buna ikna olmasa da Selyman Ağabeyi kırmamak için tebessüm etmeye çalıştık. Sonuçta buraya geldiğimizden beri tutunacak tek dalımız o kalmıştı. Herkesin dinlediğinden emin olunca söze başladı "İnsan cennetten çıkıp cehenneme varan tek varlıktır. Bir benzerlik

canlandı mı gözünüzde, bilinciniz yıllardır edindiği binlerce kavramdan birini getirdi mi gözünüzün önüne? Kimi vicdanını hoş tutmak için sığıyor bu kavrama kimi topluluklara yaranmak, beyinlerinin içinde bir yerde hâkimiyet kurmak için. Ama bakın hepsinin özü aynı. İnsanların yani bizlerin içerisinde kötü bir fitrat yatar, Âdem ile Havva'dan beridir içimizde var olmuş, bizlerden sonra torunlarımızda da var olmaya devam edecek. Bu fitrat nefsimizden beslenir, tabi rica etse onunla oynar." Sustu. Sanki nefes almakta zorlanıyormuş da son nefesini çekiyormuş gibi derin bir iç çekti, sanki ağzından dökülecek kelimeler canını yakıyordu. "Kim olduğumuz, yaşadığımız ortamın koşulları ne olursa olsun başımızdan geçen olaylar ne kadar yaralayıcı olursa olsun, bize tam tersi gibi hissettirse de yine bizim elimizdedir sakın bunu unutmayın. İyi olanla kötü olan her zaman ikisinden birini seçmemiz için tüm berraklığıyla karşımızda olmayacak. Mühim olan bize ne kadar cazip görünse de, hatta tek seçenek gibi de görünse kötü olanı kalplerimizden uzak tutabilmektir. Bu durumda size iyi olanı aramak düşer. Yalnız olur da kötü olanı kalbinizin dışında tutmazsanız, işte o zaman şeytanın pençesine düşmüş olursunuz. Ve her zaman umduğunuzun aksine şeytanın iradesi sizinkinden üstün ayrı bir irade olmayacak, kafanızla reddetseniz de sizin iradenizin ta kendisi olduğunu içten içe bileceksiniz." Bir anlık sessizlikten faydalanıp "Yani Selyman ağabey, sen bize şeytanın hiç var olmadığını mı söylüyorsun?" diye sordum. Selyman Ağabey kendisine hayretle bakan kocaman gözleri görmezden gelerek "Şeytan elbette var, yoksa dünyadaki bu kadar insan hep bir ağızdan onun varlığını savunmazdı. Ama çoğumuzun kabul ettiği gibi dışarıdan kulağımıza fısıldamıyor. Kimileri bencillikten kimileri de farklı sebeplerden şeytanın ta kendisine dönüşüyor." Son sözünü söylerken sesi titremişti. "Peki ya güneş?" dedim inatla "Güneş mi?" "Güneş ya Selyman ağabey, madem o kadar çok şeytan var Allah neden onlara güneş gibi güzel bir hediye vermiş?" "Onlar güneşi göremezler." Dedi kısaca. "Elbette ki sabahları kafalarını kaldırıncaya gözlerini alan koca bir top görürler. Ama zamanla iyice körleşmiş kalpleri güneşin sadece ışık yığını olmadığını görmekten acizdir. Güneşin sonsuz gökyüzünün içindeki umut olup gökyüzünü anlamlı kıldığını bilemezler." Gülümseyerek bize baktı ve ayağa kalktı. Bu konuşmanın bittiğini gösteriyordu. "Hadi uyuyun artık iyice geç oldu." dedi ve odadan çıktı. Onu o günden beri görmedim. Sonradan duyduk ki stadyumda kellesini almışlar. Ben hissediyorum ki güneş gözlerimi bir kere daha alamayacak. Yalnız onu fiziksel olarak göremesem de varlığının ebediyeti yaşama tutunmak ve iyiyi seçmek için en karanlık anımda bile gerekli aydınlığı sağladı bana. Mahnaz o gece neredeyse hiç uyumamıştı, sabah olunca da tuvalete diye gidip uzunca bir süre gelmedi. Ama sanırım aynı sabah odamızı basıp bizi güzelce falakaya yatırdıklarında Mahnaz'ın köşede suçlu bakışlarla etrafı seyretmesinden bir çıkarım yapabilirim. O an anladım ki Mahnaz da güneşi göremeyecek kadar körleşmiş, yazık.

RENKSİZ GÖKKUŞAĞIM

ELİF ÖZÇELİK

Bazen ruhum ayrılıyor sanki bedenimden
 Adeta dönüşüyor bir buluta
 Bitmiyor o garip keder
 Vuruyor gökyüzü acımasız kılıbacıyla
 Gerçekten bu kadar ağır mıydı bu dünya yükü?
 Ne çilesi bitti ne de hüznü
 Damla damla yere düşen her yağmur
 Anlayamadım, ağlıyor muydu gökyüzü?
 Avutamadı mı o da benim gibi kendini?
 Yoksa kararsız mıydı o da?
 Anlayamadılar mı seni?
 Aynı benim gibi
 Her yağmur yağdığında içim dolar hep hüznün
 Hâlbuki gökkuşağı da çıkabilirdi damlalarla
 Belki bu bir hüznün değil, bir veda idi
 En olmayacak zamanda kapıma dayanan bir veda
 Gökyüzü de haykırmıştı son veda damlasıyla
 Bana karşı mı dünyaya mı?
 Ben artık kaçmak istiyorum evrenin yüklerinden
 Maziye yetişmesi gereken bir tren gibi
 Aynı vagonlarını doldurmamış bir tren gibi
 Ben binmeden git geçmişe
 Beni bırak bulutların tanrısı
 Beni böyle bırak yedi acımasız renk
 Ben sıra dışı olunca
 Dünyaları bırakınca geri gelmeyi dene.

Zaman geçtikçe birbirine tahammül edemeyen insanlar haline gelsek bile birbirimize bağımlıyız. Zıt görüşlerimiz var fakat soğuktan donmak -yalnız kalmak- yerine o zıt görüşleri birbirimize kabul ettirmeye çalışıyoruz. Etrafımızda dikenlerimiz, duvarlarımız var. Bu dikenler bir kirpi gibi bizi biz yapan özelliklerimiz değil mi? Şayet bu dikenler olmasaydı kirpiyi kirpi yapan özellik de yok olmuş olur, kirpi tüysüz bir fareye benzerdi. İnsanları bir araya getiren ise iç dünyalarının boşluğu ve tekdüzelidir. Her insanın hayatından yüzlerce kişi geçer; bazıları kalın duvarların ötesine geçmek ister, geri kalan çoğuysa yolun yarısında vazgeçer. Onlara ters gelen özelliklerin ve yaptığın tek bir hata onları senden uzaklaştırır. Dikenlerin onlara ağır gelir. Sana yaklaşmaya çalışan, gerçek seni görmek isteyen insanlar da gördükten sonra ya umduğunu bulamaz ya da gördükleri hoşlarına gitmez. Kendini korumak için kurduğun duvarları aşarken bir fikre kapılırlar; kendi kafalarında idealize eder, çıtalar koyarlar. Ancak düşünceler gerçeği yansıtmaz. İnsanlarla ne kadar yakın ve samimi olmaya çalışırsanız o kadar yıpranırsınız.

Sıcaklığı biraz daha hissedebilmek için karşınızdakine ulaşmaya çalışırsınız. Dikenlerinizin size verdiği acı tak etmiştir. Saklanmaktan sıkılmış, en ufak sıcaklığa mahrum kalmışsınızdır. Karşınıza çıkan ilk şeye yakınlaşmak istersiniz, içinizdeki o siyah boşluğun genişlemesini engellemek... Karşı taraf dikenlerinize iltifat etmeye, yakınlık göstermeye başlar.

Aldanırsınız. Size gerçekten güvenmesi ve sizinle bağlantı kurması için, diğer kişinin potansiyel olarak sizi incitmek için kullanabileceği yönlerinizi -dikensiz, savunmasız yerlerinizi- açığa çıkarmanız gerekir. Zaman geçtikçe o sıcaklığa alışır, kanıksarsınız, daha fazlasını istersiniz. Bunun için bir adım daha attığınızda acıyı daha derin hissetmeye başlıyorsunuz. İlk zamanlardaki kişiden eser yoktur, sadece iyi taraflarını gördüğünüz bu dikenlerin sivriltilmiş ucuyla ya da dikenlerin kapattığı karanlıkla bölgelerle karşı karşıya kalırsınız. Normal şartlarda size söylemeyecekleri şeyleri, "yakınlık ve samimiyet" adı altında rahat rahat söylemeye başlarlar. İşte o zaman farkına varırsınız: "Bu kişi benim düşündüğüm kadar iyi değil." Ama geçirilen zamanın ve anıların hatırına kalırsınız. Yakınlık için kendinizi feda edersiniz. Yaklaştıkça birbirinizi daha derinden incitirsiniz. Bu yaklaşmanın sonucu yakmış sizi bir kere, geri dönüşü çok zordur. Bundan sakınmaya çalışıyorsunuz. Başta iki yabancıya bile sahip olmadığı mesafeyi aranızda koyuyor, duvarlar inşa ediyorsunuz. Soğuk sizi aniden çarpıyor. Kendinizi toplumdan dışlanmış ve soyutlanmış halde, yapayalnız buluyorsunuz. Ama hiçbir kötü niyetiniz yoktu, neden böyle oldu? Ne kadar iyi niyetli olursanız olun biriyle fazla yakınlaşır, fazla içli dışlı olur, fazla samimileşirseniz, istemeden de olsa o

kişiyle çatışmaya ve birbirinize -özellikle kendinize- zarar vermeye başlıyorsunuz.

"Etrafımızı sarıverecek,

Bir boşluk ki asla bitmeyecek,

Her şey bir anda anlamsız gelecek,

İşte biz o gün tükeneceğiz."

Ben benim sen de sen. Sırf küçük bir sıcaklık uğruna bu dikenleri törpülememize, kendimizden taviz vermemize gerek yok. Dikenlerinden vazgeçtikçe soğuğu ve acıyı daha derinden hissedeceksin. Çünkü ne seni karşının dikenlerinden ne de bu soğuk fırtınadan koruyacak bir şey kalmayacaktır. Yalan bir samimiyet uğruna kendini kaybetmek bu acıların en kötüsü değil mi? Burada

sana zarar veren kendi dikenlerin değil karşındakinin dikenleridir. Ama bunun için onu suçlayamayız. Burada suçu ne karşıda ne kendimizde aramak gerekir. Sonuçta mesafeyi başta ikimizin de aşmaması gerekirdi. Şimdi o da benim dikenlerimden mustarip. Eğer sen mesafeyi korumana rağmen sana saygı duymayan bir kirpinin teki çıkarsa bırak acı çeksin. Ne senin sınırlarına ne de sana saygı duymuyor sonuçta.

İlişkiler, ne kadar durduğu belli olmayan bir ip yumağı kadar karışıktır. Ama bilinen tek bir şey vardır, yumağın dışında ipin ucunda apaçık durur. İşte o da insanların ve kurdukları ilişkinin çıkarıcı olduğudur. İyi hissetmek için, yalnız kalmamak için -ki yalnızlık bence bize lanse edildiği kadar kötü değil- ilişki kurmaya çalışıyoruz. Sadece yanında birini istiyorsun, hepimiz istiyoruz. Galiba korkağız. Sadece iyi hissetmek istiyoruz.

Yakınlığın bize verdiği sadece ıstırap mıdır, o sıcaklık bu acıyı dindirecek kadar güçlü müdür? Bu soruya verilecek cevabı inanın ben de bilmiyorum. Ama burada yapmamız gereken sıcaklığı hissedebildiğimiz ve acıyı en aza indirgeyebileceğimiz yeri bulmaktır. Bir ilişki acısız olmuyor maalesef. Fakat bu acıyı en aza indirmemiz hem bizim hem karşımızdaki için faydalı olacaktır.

"Ne böyle senle ne de sensiz, ne yazık yaşanmıyor çaresiz; ne bir arada ne ayrı olmak imkânsız, hiç sebepsiz."

Sonunda bu mesafeyi bulacağız. Belki bu mesafedeki sıcaklık bizi tatmin etmeyecek, kim bilir? Sonuçta hepimiz açgözlü değil miyiz?

Neden sevdiklerimizden geri çekiliyoruz? İncinmekten neden bu kadar korkuyoruz? Dikeni bir kere hissettiğimizde neden sanki tüm suç bizdeymiş ya da tüm ilişkiler böyle olacaktı gibi davranıyoruz? Bu kadar narin miyiz? Bu soruların cevabı kişiden kişiye değişecek olsa da hepimiz bir kere incindiğimizde kendimizi -bir süreliğine de olsa- kapatıyor, herkese ön yargılı davranıp o acıyı bir daha yaşamamak için karşımızdakini incitiyoruz. İlk durumda dikenlerinden şikâyetçi olunan kirpi biz oluyoruz. Kendimizi korumanın tek yolu dikenlerimizle karşı tarafa saldırmak olmamalı. Gerçi bunu yapayalnız hissettiğimiz için yapıyoruz. Hissettiğimiz soğukluğa tek başımıza engellemeye çalışmak, yanımızda kimseyi görmemek bizi üzüyor. Sıcaklık olsun ya da olmasın aynı safta birinin yanımızda olması bize her türlü güç verecektir. Ama yanımızda kimse yok. Bunun sebebi bu sefer biziz. Yine soğukluktan şikâyet ediyoruz. Ama önceki ilişkinin bize bıraktığı etkiden kurtulamayıp başkalarından gelen yardımları da reddediyoruz. Anksiyete ve depresyondan mustarip olanlar için başkalarından yardım istemek neden bu kadar zor? Neden bu yaraların kabuk bağlaması uzun zaman alıyor. Ki bu yaralar kabuk bağlasa da eskisinin yerini tutamıyor, güven problemleri en ufak bir sıkıntıda, şüphede geri ortaya çıkıyor ve bu yara yeniden açılıyor.

Bazen taşıdığınız yük size fazla gelir, dikenlerinizin üstünde tuttuğunuz bu yük derinize daha çok batmaya başlar. Bu yükü paylaşmak istersiniz, ama bu yükün size verdiği acı aklınıza gelir paylaşmaktan vazgeçer ya da korkarsınız. Belki de kendimizi değil başkalarını incitmekten korkuyoruzdur. Aslında bununla beraber bir sınıflandırma da yapabiliriz: kendini incitmekten korkanlar ve karşısındakini incitmekten korkanlar. Kendini incitmekten korkanlara bencil diyebilir miyiz? Onları kendilerini düşündükleri için suçlayamayız. Ama sırf kendini korumak için karşısındakini bilerek incitiyorsa orada bir sıkıntı vardır. Bunun gibi karşısındakini fazla önemsemek de sıkıntı yaratır. Kendimizi niye başkası için heba edelim?

Onca şeye rağmen insanız ve ne kadar acı getirirse getirsin ilişkilere muhtacız. Sadece kendimizi ve karşı tarafı incitmemek için kişisel sınırlara dikkat etmeliyiz. Sonuçta samimiyet her zaman iyi değildir. İlişkilerde mesafe korunmalıdır. Ne kendimizi ne de karşı tarafı üstte tutmaya çalışmalıyız. Herkesin aradığı sıcaklığa kavuşması dileğiyle, kendinize iyi bakın ve karşınızdakıyla aranızda bir diken mesafesi koymayı unutmayın.

Evrendesin, yaşadığın sürece bunun farkındasın. Yaşamının ne olduğunu biliyorsan farkında olmakla kalmayıp evreni görebilirsin de. Gözlerinin önünde çok fazla yıldız var, manzarayı süsleyen gezegenlerin hepsinin kendince özellikleri ve uyduları var. Hepsi bir amaç uğruna evrende süzülüyor. Sen neredesin? Nereye aitsin? Amacın ne? Eğer hayatının farkında olup seni sen yapan parçalarını bulabildiysen ve bunlarla kendi aranda bir bağ kurabildiysen; özünle, kendi tarzınla ve seçimlerinle süslenmiş gezegenine sahipsin demektir. Hatta uyduların, gezegenin etrafını sarmalayacak bir halkan ve büyüleyici özelliklere sahip yıldızların dahi olabilir. Sevdiklerin uğruna oluşturduğun bu atmosferin canlılığını sürdürmesi, kendi koyduğun kuralları sürdürmene ve verdiği kararlara bağlı. Sen kurdun, nasıl devam ettireceğini yine sen belirleyeceksin. Bu atmosferin oluşmasını sağlayan, senin birden fazla dala ayrıldığını bildiğin benliğin. Her benliğinin bir özü ve kendine ait bir yeteneği var. Nasıl oluştu? Senin keşfetmenle. Bu yetenekler sayesinde oluşan atmosferinin katmanları, seni hayatta tutuyor. Canlı kalmalısın; bu, atmosferini canlı tutmana bağlı. Kimi dış etkenler atmosferine zarar verebilirken kimileri de iyileştirebilir. Belki birini tanırsın, gezegenine her an bağlı olacak ve etrafında ahenkle dolanacak bir uydu bahşeder. Belki kendin olmanı sağlayan bir parçanı bulursun; gezegeninin halkası süslenir, bin bir çeşit renge bürünür. Belki de bir duyguyu keşfedersin, binlerce ve her biri birbirinden farklı kristallerin şeklini alır yıldızların.

Hayatın çok sevdiklerinle bütünleşiyor, ortak bir çizgide buluşuyor. Atmosferinin kalbi bu çizgide atıyor. Atmosferin, yıldızların, gezegenin ve hatta halkası bu çizgiye öylesine bağlı ki eğer izin vermezsen, hiçbir kuvvet bu çizginin tek bir zerresini dahi silemez. Atmosferine sarmaşık gibi tutunmuş bu çizgi, senin bilinçaltında yeşeren ve hatta çiçeklenen her türlü anıyı barındırıyor. Bir şekilde sana özel olan o atmosferden uzaklaşman gereken durumlar ortaya çıkabilir. Eğer atmosferini elinden geldiğince güzelleştirmeye günlerini verdiysen ve ona iyi gelen unsurları biliyorsan buradan uzaklaşmak zor olabilir ama başka evrenleri ve atmosferleri canlı tutman gerektiği durumlarda görevini yerine getirmelisin. Tıpkı bir astronotun uzay yürüyüşü yaparken aracından sarkan halata bağlı olması gibi, sen de yolculuğun esnasında seni canlı tutan çizgine bağlısın. Seni görevinden uzaklaştırmak için bekleyen meteorlar ve hatta karadeliklerle karşılaşabilir, manzaraya aldanabilirsin. Kendi evreninden uzaklaştığın o noktada önündeki bu manzarayı bir süreliğine gözünden uzaklaştırmalısın çünkü o esnada kontrol edemediğin benliğin ortaya çıkabilir. Atmosferinin bir kısmını kontrol eden bu benlik tüm evrenini kaplayarak hedefine ulaşmanı engelleyebilir. İpleri elinden almaya çalışan içindeki o şeytani yenmen, ne kadar özgüvenli olduğunla ilişkilidir. Kalbine bağlı olan çizginin bağlarını koparmamalısın. Galaksilerin ışığı gözünü aldığı anda çizginin ritmini yakala ve halata sıkıca tutun. Önünde serili olan bu manzara

her ne kadar büyüleyici olsa da özünde bu an için bir manası yok. Buna inanmaya içindeki o şeytani benliği bir şekilde

uzaklaştırmak konusunda sana yardım edebilecek biri var, çok fazla tanımadığın

ama sen var olduğundan beri atmosferinin içinde yaşayan biri... İçindeki o melek... Bu meleğe göre, adını bile bilmediğin renklerle ve gözünü alan ışık demetleriyle dolu evreni gözünde soldurmak kadar işler zorlaşsa bile atmosferini canlı tutmalısın. Bağlı olduğun o çizgini hatırla. Odaklan. Çizginin sonsuzluğa uzanan her noktası, senin özünden bir parça. Unutma. Bu meleğe göre söz konusu olan kalbinin özü ise tek yapman gereken görevini yerine getirmek ve sana ait olan çizginin ritmine kulaklarını tıkamamandır.

İnsanın seçimlerini sonuçlandıran bu iki atmosfer, birbirlerine her zaman zıt olmuş bu iki benlik, senin yaşamın için var oldular. Yeri geldiğinde hangisinin söz sahibi olacağı, sana ve çizgine bağlı. Sen bu ikisi için yaşıyorsun, onlar da senin için. İçindeki bu iyi ve kötü taraf senin kimliğini belirliyor. Eğer içindeki şeytana uymayıp çizginin ritmine ayak uydurmayı devam ettirirsen kalbin, eninde sonunda hayal bile edemeyeceğin kadar muazzam olan yeri bulacak ve oraya sürükleyecek seni. Bir şekilde içindeki o meleği bulamazsan da içindeki şeytan benliğini rahatlığa erdirmenin yolunu bulacak ama bunun sonucunda çizgine vereceği zararları bir süre sonra görmezden geleceksin. Sonsuz bir boşlukta kaybolmak mı? Emin ol, bunu istemezsin. Mühim olan, şeytani karanlığa mahkûm bırakmak ve meleğin ile aydınlığa ulaşmak. Bunu sürdürdüğün her zaman diliminde evrenini ve anılarını korumuş olacaksın. Yaşadığın her saniye ellerinle ilmek ilmek ördüğün ve senden parçalar bulunduran havasıyla, suyuyla bütünleştiğin bu atmosferi korumak senin için asla zor olmadı. Hatta bu noktada zor kelimesi her zaman anlamını yitirdi. Tek bir ihmalle yok olacak anılar değil bunlar. Kendine ve nefes aldığın o atmosfere güven. Hayattan silinmesine izin vermediğin sürece, her kim ne derece çabalarsa çabalasın, bu atmosferin bir zerrresi bile asla eksilmeyecek.

İÇİMDEKİ ŞEYTAN

NEHİR KAYA

Bir yaz gecesiydi ve gökyüzüne dalmıştım
Işıklarını dalga dalga yayan yıldızlar
Daha parlak bir ışık kaynağı gökyüzünde
Köle gezegenlerin yörüngesindeki ay
Hava soğuk, çok soğuk

Soğuk değildi titreten insanı, salt zevkti
Akşamları bana mutluluk veren gökyüzü
Yıldızlar aşağıya bakamaz tahtlarından
Çalışkan ruhların sesleri yankılanıyor
Yıldızlar sönüyordu

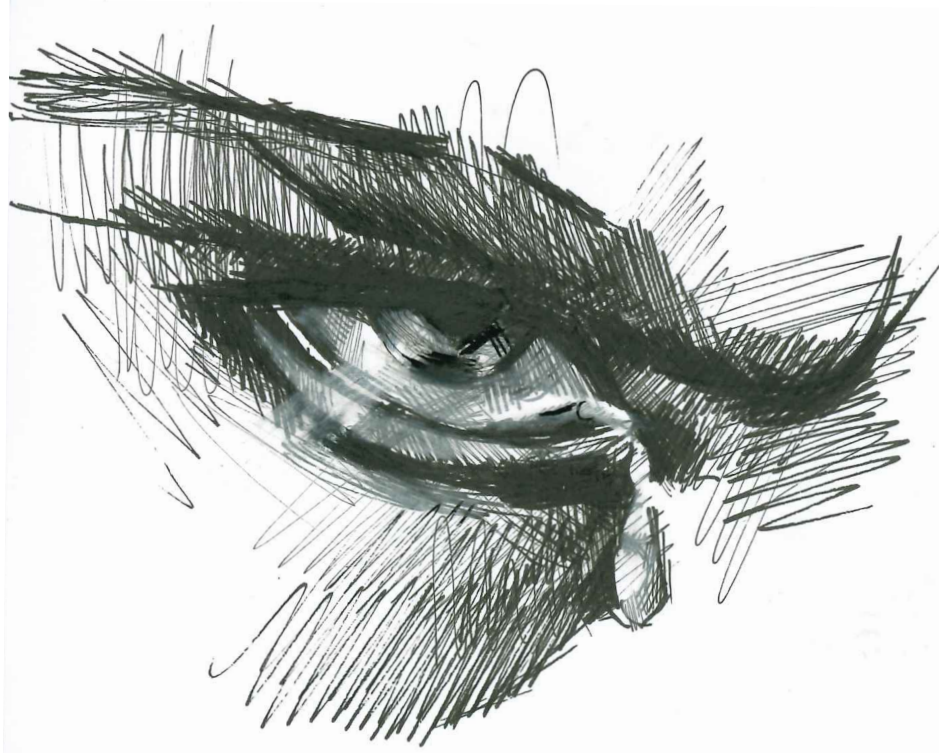
Derin pınarlarımdan akan gölgeli seller
İyisi ve kötüsüyle oluşmuş çukurlar
Gezmeyi özledim dalgaların üzerinden
Bir amaç lazım ruha, düşmanları yakacak
Kavuran ateşime

Kederli neşenin ateşi etrafında dans
Zehirli dalgalar ve ateşimle mutluyum
Beni bağlayan büyü hiç gitmesin üstümden
Şarkı söylemek istedim ama sesim kötü
Kusuruma bakmayın

Bir gece rüzgarı arkamdan gelip geçiyor
Bu esinti ancak Tanrı'mızın nefesidir
Ölü zamanda ölümsüz bir ses duyulmakta
Cennetten düşmek üzereymiş gibi hissettim
Sanki bir uyarıydı

İçimdeki meleğin uçuş vaktidir gelen
Arındım artık geçmişimden, yepyeni bir ben
Yalnız doğru yolun göstericisi olan ruh
Sonsuza kadar sana sıkıca sarılmalı
Beni kimler diriltti?

Yatıyordu boş ümitlere aldanan ruhum
Ruhumun inlemeleri ve iç çekişleri
Yankılanıyor yırtarcasına gökyüzünü
Tanrı'nın gözünde günah çok daha tatlıydı
Ölümden daha tatlı

“Nelly, ben Heathcliff'im. O hep ama hep aklımda, illa keyif verici bir düşünce olarak değil, nasıl ki ben kendimi düşünmekten her zaman keyif almıyorsam. Ama o sanki benmişim gibi aklımda.”

Aşkın aynılığı ve değişmezliği İngiliz edebiyatında kolay rastlanır bir şey değildir. Karakterlerin roman boyunca verdikleri kararlar ve karşılaştıkları durumlar birbirleriyle olan ilişkilerini etkiler. Tutkulu aşklar biter, yeni kelebekler uçuşur. Örneğin yine bir dönem romanı olan Küçük Kadınlar'da Laurie ilk sayfalarda dostane duygular beslediği bir kadınla evlenir. Ama öyle bir kitap var ki karakterleri kimseyi, hatta kendi iç seslerini bile duyamıyorlar. Çünkü bu tepelerde uğultulu rüzgarlar esiyor. Catherine ve Heathcliff'in aşkı ve aşklarının sebep olduğu intikam ateşi nesiller boyu hiç değişmeden sürüp gidiyor. Uğultulu Tepeler denince okurların konuşup tartışabileceği yüzlerce alt başlık var. Bu şaheser aşk kavramı dışında, intikam, sosyal statü, olağanüstü olaylar ve edebiyatta bakış açısının önemi gibi konularda inceleme yapmak için çok müsait.

“Kendi yüreğine niçin ihanet ettin Cathy?”

Catherine ve Heathcliff neden birlikte olamazdı? Olabilirdi olmasına ama aşkları sosyal dogmaları yıkmak için yeterince güçlü mü değildi? Ya da bu dogmaları yıkmak için fazla mı güçlüydü? Bu sorulara cevabımız ne olursa olsun kitabın yazıldığı dönemde sosyal statünün günlük yaşamda en büyük faktör olduğu bir gerçek. Öyle ki abisinin zorbalıklarına rağmen eve getirilen altı yaşında çingene bir çocuğa aşık olan Cathy, zamanı gelince bir yandan aşkını itiraf ederken Heathcliff ile olan bir evliliğin onu alçaltıp küçük düşüreceğini itiraf eder. Sosyal statünün aşka olan engeli yine İngiliz edebiyatında Gurur ve Önyargı'da da gözlemlenebilir. Mr. Darcy de Elizabeth'e aşkını ilan ederken kendi aklına ters düştüğünü ve bu birlikteliğin ne kadar alçaltıcı olduğunu söylemeden duramaz. Cathy'nin Linton ile evlenirken amacı aslında Heathcliff üzerinde bir koruma sağlamak olsa da Heathcliff bunu gururuna yediremeyerek kaçır, ta ki 3 sene sonra geri dönene kadar...

Uğultulu Tepeler'de sosyal statünün duygulara kurduğu setlere tek örnek Catherine-Heathcliff aşkı da değildir. Kitabın çoğunluğunda anlatıcı rolünde olan Nelly'nin de Edgar Linton'a aşık olduğunu düşünen pek çok yorumcu var. Aynı evde beraber büyümelerine rağmen Catherine'e hayatı boyunca hizmet etmesi, kendi tabirleriyle sahtekarlıklarını saklamak zorunda olması ona hep çok ağır gelmiştir. Öyle ki Catherine kahrından ölürken ona inanmamış ve hastalığının derecesini Linton'dan saklamıştır. Efendisinin daha iyisini hak ettiğini sürekli tekrar eder ve aslında onun yaptıklarının ve hatta yapmadıklarının hikayedeki rolü çok büyüktür.

Anlatımınınsa okuyucular üzerinde etkisi inkar edilemez. Karakterler üzerindeki yorumları ister istemez bizimmiş gibi hissediyoruz ama kendisiyle aynı fikirde olmadığımız noktalar da olabiliyor. Nelly Heathcliff'e yer yer lanet etmiş ama genel anlamda onu sempatik bir şekilde sunmuştur. Ama felsefi açıdan incelediğimizde Heathcliff'in antagonist mi protagonist mi olduğu ciddi bir problemdir.

“Beni yalnız bırak, plan yapacağım; intikamı düşününce artık acı hissetmiyorum.”

Heathcliff kötülük yapmıştır. Bunu inkar etmenin bir anlamı yok. Tek tartışabileceğimiz şey onun kötülüklerinin nedenselleştirilebilirliği. Kötülüğün bir sebep ya da bir amaç gibi kendisi dışında var olan herhangi bir bağı var mıdır? Geçmiş yaptıklarını haklı çıkarır mı? Heathcliff roman boyunca ahırda çalıştırılmayı hazmedemeyen masum bir çocuk mudur? Kötülüklerle rağmen iyi olmak mıdır iyilik? Kötülüklerle direnemeyenleri de kötü mü ilan etmek gerekir? Bunlar kafamı kurcalayan sorular olsa da Heathcliff'in kötülük adına yaptığı kötülükler de var, örneğin Isebella'yla evliliği. Masum bir savunmayla başlayan agresif hareketler, mutlak kötülükle son bulmuştur. Kötülüğün tanımı yapılabilir kesin sınırları yok. Olsa da bu tanımı yapmanın ne yararı olur emin değilim. Şahsen Heathcliff'i sempatik bulmaktan kendimi alamıyorum. Pek çok insanın benimle aynı fikirde olmasının nedeni ahlaki açıdan tamamlanmamış karakterleri kurgusal dünyada kendilerinin yansımaları olarak gözlemleyebilmeleri olabilir.

Heathcliff'in her şeyi intikam ateşiyle yapması da üstünde düşünülebilecek bir konu. İntikamın sürdürülebilir bir yaşam biçimi olmadığını rasyonel bir bakış açısıyla belirtebiliriz. Ancak kendi hayatımıza ayna tutma cesaretini gösterirsek ne kadar çarpık davranışlarda bulunduğumuzu

itiraf etmemiz gerekir. Bu kitabı okuduğumdan beri günlük yaşamımda zaman zaman bir anı dondurup hayatıma kuş bakışı bakıyorum. Vereceğim tepkinin doğuracağı sonuçları ve farklı senaryoları hızlıca bir düşünüp tepkimi ona göre ayarladığımı söylesem çok az abartmış olurum. Okumak ve yeni yüzyılda film izlemek, öz eleştiri ve hayatımızın kendimiz dışında etkilerini fark etmek için oldukça önemli.

“Cinayete kurban gidenler, katillerine rahat vermezlermiş. Ben hayaletlerin yeryüzünde dolaştıklarına inanıyorum. O zaman yanımdan ayrılma benim! Dilediğin şekli al ve beni çıldırt! Yeter ki seni bulamayacağım bu dipsiz çukurun içinde bırakma beni!”

Ne kadar romanı günümüz dünyası ve kendi kişiliğim üzerinden benzetmelerle okumaya çalışsam ve hayal gücümle günümüze adapte etmeye çalışsam da bu değerli romanın öyle bir özelliği var ki aklım almıyor. Uğultulu Tepeler en sevdiğim kitaplardan biri olsa da olağanüstü unsurlara ev sahipliği yapan sahneleri sanırım alışık olmadığım için çok garipsedim. Gotik unsurlar romanın romantik akışında dramatik etkilere sahip. Örneğin Heathcliff'in ölümü ve ölümüne ilerleyen basamaklar direkt olarak Cathy'nin hayaletiyle ilişkili. Özellikle romanın başlarında Lockwood'un deneyimlediği hayalet, karmaşık karakter şemalarıyla uğraşan okur için bence biraz fazlaydı ve olay örgüsüne katkısı da tartışılabilir seviyede. Ancak böyle bir eleştiriye Bronte'nin dönemini incelemeyi yapmak haksızlık olur. Gotik romanların o dönem çok popüler olması Uğultulu Tepeler'de de

gotik unsurları kaçınılmaz kılmıştır.

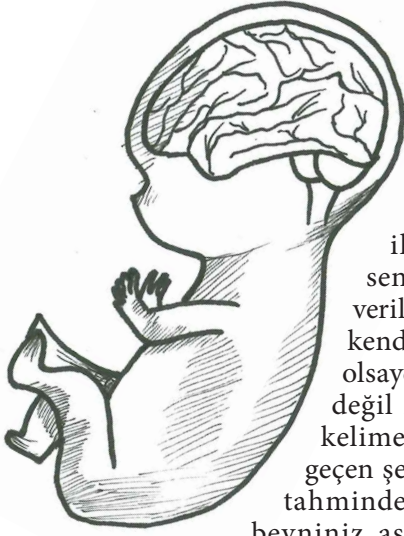
“Doğruyu söylemek gerekirse oraları gerçekten güzel yerlerdi. İngiltere'de gürültüden bu kadar uzak başka bir yer daha olabileceğini hiç sanmıyorum. İnsanlardan

kaçan ya da nefret eden biri için adeta cennet gibi bir yer...”

Bronte kardeşlerin hayatının romanlarına etkisi gotik unsurlar örneğini aşmaktadır. Birine nasıl bu kadar saplantılı aşık olabilirsiniz? Birine körü körüne bağlanmak mümkün mü? Beraber büyüyüp aşık olmak... Üzüntüden ölünür mü? Gerçekten aşkından deli olabilir misin? Bunlar hep güzel sorular ama Bronte kardeşlerin hayatına ucundan bir göz atsak bile daha mantıklı bir hale geliyor hikayelerinin dramatikliği. Çağımızda akıl almaz diyebileceğimiz sayıda doğum yaparak vefat eden bir anne... Ölen kardeşler... Arkasını toplamak zorunda oldukları bağımlı bir erkek kardeş... Öyle bir hayat yaşamış ki Emily Bronte, romanlarında mekanlarını tasvir ederken kendinden emin değildir. Hiç görmemiş ki hayal ettiği güzellikleri! Böylesi bir yazar için daha mı iyidir? Hayal gücünü mü ateşler? Üç Bronte kadını da İngiliz edebiyatının en başarılı yazarları olarak tarihe geçmiştir. Soyutlanmış bir hayatın insan ilişkilerine etkisini en şeffaf şekilde aktarma iddiasında da gayet tabii bulunabilirler. Nitekim Uğultulu Tepeler'de yaşanan olayların Emily Bronte'nin hayatındaki insanlardan referans alındığı söylenmektedir.

Alıntılar çerçevesinde incelediğimiz alt başlıkları toparlamak gerekirse çıkarabileceğimiz sonuç aslında Uğultulu Tepeler'in hastalıklı bir aşk hikayesi olduğudur. Daha göz önünde bulunan Cathy ve Heathcliff hikayesinin ardından ana kadronun çocuklarıyla yaşanan benzer bir aşk hikayesi de bulunuyor. Bu hikaye üzerinden de incelenen en popüler konu hikayeler arasındaki paralelliklerdir. Ölümle biten Catherine hikayesinden sonra, ucu açık bir iyimserlikle biten Cathy hikayesinin abartmadan gerçekçi bir şekilde umut verdiğini düşünüyorum. Yıkıntılar üzerine kurulan taze bir aşk, sanki geçmişten ders almış gibi. Cathy de Heathcliff'in öfkesinin mirasına aşık olur. O noktaya ulaşana kadar o da hatalar yapar yapmasına tabii. Ancak bunu da incelemek bir eleştiriye sığmaz. Ben de asıl felsefi birikimin yattığı birincil hikaye üzerinden ilerlemeyi tercih ettim.

Uğultulu Tepeler ele aldığı felsefi konular ve bu konuları yansıttığı etkileyici dil ve anlatım özellikleri nedeniyle eşi benzeri olmayan bir romandır. Gerekli duygusal yatırımla okunduğunda her okuyuşta farklı bir karakter olabilirsiniz. Çünkü bu yazıyı yazarken fark ettim ki bu dünyada herkes haklı! Siz de yer yer kendini eksik hisseden Nelly, ihanete kucak açan Linton veya geçmişin lekelerini örneğiyle temizlemeye çalışan Cathy olabilirsiniz. Ama hepimiz zaten Heathcliff'iz. Bu kitabı okuduktan sonra o hep aklımızda. Onun davranışlarından keyif almıyor olabiliriz, nasıl ki kendimizi düşünmekten her zaman keyif almıyorsak. Ama biz Heathcliff'iz.

Hayatta kalmanız için sürekli size emirler veren, çevreden gelen bütün uyarıyı algılayıp süzerek size ileten, içinizde bir sürü sensöre sahip ve toplanan veriler oldukça hızlı kablolarla kendisine iletilen bir makine olsaydı ne kadar garip olurdu değil mi? Daha sadece birkaç kelime okumuşken bile bahsi geçen şeyin ne olduğu hakkında tahminde bulunmanızı sağlayan beyniniz aslında siz yazıya henüz başlamışken başlıkta geçenleri de sizin için okuyup ilişkilendirmeye ve mantık yürütmeye başlamıştı bile. Evet, bu yazıda beynimizden ve özellikle bizi biz yapan “Prefrontal Korteks” ten bahsedeceğim. İşe beynimizi biraz daha iyi tanıyarak başlayabiliriz diye düşünüyorum (prefrontal korteksimiz sayesinde).

Beyin omurgalı canlıların hepsinde, omurgasızların ise birçoğunda bulunan sinir sistemi merkez organıdır. Peki, sinir sistemi neden önemlidir ve nasıl ortaya çıkmıştır? Sinir sistemi canlılığın çok hücreliliğe geçişinde önemli bir problemi çözmüştür, hücreler arası iletişim. Sadece birkaç hücreden oluşan canlıların haberleşmek için özelleşmiş süper hızlı kablolar kullanmasına ihtiyaç yok fakat hücre sayısı arttıkça hücrelerin birbiriyle kimyasal molekülleri kullanarak haberleşmesi zorlaşırken üstüne üstlük canlı aktif hareket ediyorsa çevresel tehditlere tepki için iletişimi ve idareyi sağlayan dokular kaçınılmaz bir öneme sahip oluyor. Yazı boyunca evrimsel biyolojiden oldukça faydalanacağız çünkü doku ve organların oluşumunu ve sahip oldukları işlevleri anlamada oldukça işe yarıyor. Hayvanların evrimsel sırasını ele alarak ilerleyecek olursak daha anlaşılır olacaktır. Süngerler en ilkel hayvanlardır, doku hücresine benzeyen özelleşmiş hücreleri bulunur fakat bu hücreler belli bir yere toplanmamış rastgele dağılmıştır. Sölemlere geldiğimizde ise sinir hücrelerinin birleşiminden oluşan ve vücudu dolaşan düzensiz bir sinir ağıyla karşılaşmaktayız (Sölemler sinir sistemi evriminde çok önemli bir yere sahiptir çünkü hareketli yaşama geçiş aşamasıdır.). Bu ağı sinir sistemi beyin içermediğinden uyarı bir merkeze veya merkezden iletilmez, herhangi bir sinir hücresine gelen uyarı tüm vücudun uyarılmasına sebep olur bu da aslında oldukça masraflıdır. Derisidikenlilere geldiğimizde artık bir sinir halkası görmekteyiz, bu sinir halkası vücuda radyal simetriyle yerleşmiş sinir sisteminde dağıtıcı rolü üstlenmiştir. Yassı solucanlar evrimsel süreçte radyal simetriden çift yanlı simetriye geçen türlerdir. Yassı solucanlarda en ilkin beyin yapısını görmeye başlıyoruz. Halkalı solucanlarda ise beyinde kısımlaşma görülmektedir, yani beynin farklı bölgelerinin farklı

işlerle ilgilenmesiyle karşılaşırız. Eklembacaklılarda artık beyinden çıkan sinyaller sinir ipliği adında ana bir hattan çıkıyor, aynı zamanda sinir ipliği de omurgaya evrimleşecek olan notokord adında bir yapıyla korunuyor. Balıklardan memelilere olacak şekilde beyin yapısı ve işlevleri de karmaşıklaşıyor haliyle. Biraz da beynin bir bireyin hayatı içindeki gelişiminden bahsedelim. Beyin insanlarda anne karnında 3. haftada oluşmaya başlıyor ve 30’lu yaşlara kadar gelişimini sürdürüyor. Buradaki gelişim yeni sinapsların kurulması ve miyelinizasyondan oluşuyor. Miyelinizasyon beyin içindeki nöronların miyelin kılıfla sarılması olayından ibaret. Miyelin kılıf nöronların aksonlarını saran genelde bir hücrede 100 kat kadar olan ve iletim hızını 50 kat kadar artırabilen bir yapıdır. Miyelinsiz bir nöronda iletim hızı 2m/s iken miyelinli nöronlarda bu hız 100m/s’ye kadar çıkabilmektedir. Bu hız beyin içinde oluşan tonlarca sinyalin birbirine karışmasını önlemek ve tepki süresini minimize etmek için gerekli ve önemlidir.

İnsan beyni birçok özelleşmiş bölgeden oluşmaktadır. Aslında genel olarak bütün omurgalılarda bu durum vardır fakat insandaki bölgelerin gelişimi ve üstlendikleri rol daha da derinleşmiştir. Beyin sapı, ara beyin, serebellum ve serebrum olmak üzere beyin bölgelerini ayırabiliriz. Çeşitli kaynaklar ön, orta, arka gibi yerleşimlerine göre yapıları gruplandırırsa da bence bu gruplandırma hem evrimsel süreçle hem de görevleriyle daha çok uyuyor. Mesela beyin sapı ilk evrimleşen yapılardan ve birçok canlıda yaşamsal yani en temel faaliyetleri kontrol ediyor (yutkunmak, nefes almak gibi). Serebrumsa son evrimleşen bölge olmakla birlikte daha çok istemli hareketler ve davranışlarla ilişkili. Peki, bu yazının başında bahsettiğim prefrontal korteks de neyin nesi? Az önce beyni 4 yapıya ayırmıştık, prefrontal korteks evrimsel süreçte en son gelişen ve en çok gelişen (insanda) bölge olan serebrumun bir parçası. Hâlihazırda kendisi bir yönetim merkezi olan insan beyni kendi içerisindeki bilgi ve sinyalleri yönetmek, işlemek aynı zamanda yorumlamak için prefrontal kortekse sahip. “Bilinçli” olarak da adlandırılan bu bölge aslında bizi biz yapan şey, çünkü kişiliğimiz, davranışlarımız, tahminlerimiz ve dahası ama kısacası bilinç dediğimiz olgunun büyük bir kısmından sorumlu. Prefrontal korteks bütün sinirsel aktivite bilgilerini dikkatlice toplar, bütünleştirir, formüleştirir, uygular, denetler, değişiklikler yapar ve yargılar. Yani algılama, hafıza ve irade gibi yüksek bilişsel işlevlerimizden sorumludur. Sizi “kişiliğinizi” oluşturarak, benlik kavramını ortaya çıkarır. Diğer hayvanlardan farklı düşünebilmenizi sağlar. Örneğin, bir tatlı gördüğünüzde anında gelen onu yeme isteğine “Hayır, ben diyeteyim. O tatlıyı yememeliyim.” şeklinde cevap verebilmenizi sağlar. Yani geleceğe dayalı planlamalar ve hedeflerden de sorumlu bölgedir aslında. Peki ya prefrontal korteksi yöneten biz değilsek de yönetilensek? Sizce gerçekten bilinçli miyiz veya şöyle sorayım: “Özgür irademizde ne kadar özgürüz?”

SEÇİMLERİMİZ HAKKINDA

NEHİR SALDIRICI

Seçimlerimizi gerçekten kendimiz mi yapıyoruz? Evet, özgür irade meselesi... Binlerce yıldır sorgulanan, araştırılan, üzerinde deneyler yapılan konu... Belki bazı filozofların bu konuyu irdelediği aklınıza gelmiştir veya bir yerlerden okumuşsunuzdur. Peki, bu konuyu inceleyenler sadece filozoflar mı? Tabii ki hayır. Pek çok doktor bu konuda deneyler yapmış, bu araştırmalar ve deneyler ışığında da ilginç bir sonuca ulaşılmış. Şimdi bahsettiğim deneylere ve özgür irade meselesi hakkında ortaya atılan görüşlerin belki de en ilginçlerinden birine göz atalım:

İlk olarak sinir cerrahi Delgado'nun deneyi ile başlayalım. Delgado, 1973 yılında iznini aldığı bir hastasının beynine geçici elektrotlar yerleştirmişti. Bu elektrotlar, hastanın başını çevirme hareketlerini kontrol etmeye programlanmıştı. Delgado, hastanın haberi olmadan uzaktan kumanda ile gönderdiği sinyaller sayesinde bu kişinin başını çevirmesini sağlıyordu. Buraya kadar gerçekleşen her şeyi normal karşılayabiliriz. Asıl tuhaf olan kısım buradan sonra başlıyor. Uzaktan kumanda ile kontrol edildiğini bilmeyen hastaya başını neden çevirdiği sorulduğu zaman "Bir ses duydum." benzeri açıklamalar yapıyordu. Tek seferlik bir şeydir, ciddiye almaya gerek yok, belki de gerçekten bir ses duymuştur diye düşünüyor olabilirsiniz. Ama ilerleyen zamanlarda buna benzer daha pek çok deney yapıldığını görüyoruz ve bu deneylerin her birinin sonucunun aynı olduğu fark ediliyor.

O zaman beynimizde başlayan ve beynimizin yönlendirdiği şeyleri sonradan fark edip bilinçli yaptığımıza dair gerekçeler uydurduğumuzu söyleyebiliriz. İşte bu incelemeler ve ulaşılan sonuç pek çok karşı çıkılmaya ve bu deneylerin benzerlerinin veya daha geliştirilmiş hallerinin uygulanmasına neden oldu. Bu konudaki en ünlü deneylerden biri de Benjamin Libet tarafından ortaya koyuldu. Libet deneyi olarak literatüre geçen bu deneyde, deneklerden istedikleri zaman parmaklarını oynatmaları istendi. Bu esnada denegin elinde kas hareketleri ölçen, başında da beyin dalgalarını ölçen cihazlar bulunuyordu. Bu denekler, parmağını oynatmaya karar verdikleri anı saate bakıp not ederek deneye başladılar. Daha sonra parmaklarını oynattılar. Denegin parmağını kaldırmaya karar verdiği an ve parmağını kaldırdığı an arasında 200 milisaniye fark vardı. Bu gayet mantıklı geliyor değil mi? Zaten deneyde buraya kadar tahmin edilemeyen bir şey bulunmamakta. Asıl mesele buradan sonra başlıyordu. Denegin parmağını hareket ettirmeye başlamasından 550 milisaniye önce beyin dalgalarında

elektriksel aktivite tespit edilmişti. Yani denek karar vermeden önce bir mekanizma tarafından buna karar verilmişti. Bu deney üzerine bu konudaki şüpheler iyice kuvvetlendi ve daha çok deney yapıldı ancak şaşırtıcı şekilde hepsinin sonucu aynı şeyi gösteriyordu. Biz karar vermeden önce kararı veren ve beyinde elektriksel etki oluşturan bir şey vardı. Yani gerçekliğimizin beyindeki elektriklenmelerden ibaret olduğunu söylememiz doğru olacaktır. Bu deneyleri en iyi açıklayacak ve bir sonuca ulaşmamızı sağlayacak şey ise Libet'in bir sözü olabilir: "Normalde tüm algılar beyne iletiliyor. Burada bilinçaltında değerlendirilip yorumlanırken, benlik hiçbir şeyin farkında değil. Muhayyilemizde canlanan, yani farkına varabildiğimiz bilgilerse epeyce uzun bir gecikmeden sonra Cortex'e, yani bilincin konuştuğu bölgeye gönderiliyor." Kısacası bilinçli olarak karar vermemiz ve beynimizde bu konu ile ilgili elektriklenmelerin başlaması arasındaki zaman farkının algıların beyinde değerlendirilmesi sürecinden kaynaklandığını söyleyebiliriz. Peki, sizce bu deneyler göz önünde bulundurulduğunda hâlâ özgür iradede bahsedilebilir mi?

Beyaz spot ışığına boş bakışlarla bakarken onu izleyen beyaz önlüklü kızının gözyaşları, hastane fayanslarına damlıyordu. Hastalığın ilerleyip babasını çaresiz bıraktığı dört yıl ne kadar da hızlı geçmişti. Bir yıl daha yaşayabilirdi lâkin ona yaşamak denir miydi? Çiğnemeyi bile unutmuş biri için yaşamak yükten başka bir şey değildi. Ailesinden kalan tek parça babası olduğu için onu hastanelerde süründürmeye hakkı yoktu. Babasına huzurlu bir hayat verme kararını, babasıyla çok sevdiği Harry Potter serisinin dördüncü sınıftayken onda bıraktığı hatıralar ile almıştı. Babasını Sirius Black'e benzetirdi. Babasının arada kalmayı seven, ölmekten korkan biri olup da hayalet olmayı tercih etmeyeceğine emindi. Yanında kalmasını sağlamak için onu uyutmuyarak ona ihanet ettiğine inanıyordu. Onu uyutmaya karar verdiği akşam yattığı yatak mermer gibi sert, çarşaf cam gibi keskindi. Bu kararı veren kalbi gibi. Hastalığın ilk belirtileri annesinin canına mal olmuştu. Şu an 27 yaşında olmasına rağmen yokuş aşağı vitesi boşa alıp gitmekten çocuksu bir zevk duyardı. Güneşli bir pazar sabahı ailecek kahvaltıya giderken yolda kızını eğlendirmek için arabayı yokuş aşağı bırakmıştı. Yokuşun bittiği ve trafiğin yoğunlaştığı kavşağa gelindi; tepkisiz, boş, ne yapacağını bilmez, bakışları viteste, çarpışma...

Kazanın ardından hızlıca ambulans yetişmişti. Komaya giren annesi ve ağır yaralı babasına kıyasla iyi durumdaydı. Çalıştığı hastanede yatan babasıyla bire bir ilgilenirken kızı babasının alzheimer olduğunu fark etmişti. Tanının konulmasından sonra hastalığın yavaşlatılması için verilen onca ilaca rağmen hızlanarak ilerlemişti bu durum. Hastalığın onu çarpıcı bir şekilde yaraladığı anılar şimdi

babasını uyutmadan önceki vedasında sulanmış buğulu gözlerinin önüne geliyordu. İlk unutuşu annesiydi. Akşam ne yemek istediklerini sormak için arayan kocasının hattını beklemeye alıp babasına ne istediğini sormaya gitmişti.

- Baba, ne yemek istersin?

- Annen ne yapmışsa onu yeriz kızım.

Böyle durumlara karşılaşılabileceğini biliyordu, soğukkanlı davranmalıydı farkındaydı fakat dudağının titremesine, gözlerinin dolmasına engel olmak düşündüğünden daha zordu. Başka bir gün, sabah erken saatler... Yabancı bir evde nerede olduğunu bilmeyen bir adam; işe gitmek için hazırlanan, hızlıca kahvaltı eden bir çiftin evinde uyandı. Durumu kavramaktan uzak, yardım alabilmek için pek çekingen sorusunu yöneltti:

- Efendim, kusura bakmayın ben neden buradayım?

Küçük üçgen damı olan tek katlı bir evde küçük kızım ve hanımımın yaşadığı. Nasıl bir hasbihalimiz olduğunu hatırlamamakla birlikte beni onlara götürmenizi rica edebilir miyim? Merak etmişlerdir şimdi beni.

Sakinleştirici kattığı suyu ikram ederek babasını yatıştıran kocası sonrasında mutfakta ağlayan, gözyaşları yumurtalı ekmeğini ıslatan karısını teselli etmeye gitti. Her gün, beyinde tau proteinlerinin ve amloid plağın birikmesiyle oluşan bu hastalığın oluşturduğu boşluklarla mücadele ediyordu ailesi. Akşam yemekleri babasının hafızasını yoklayan konuşmalarla, geceleri ise kızının ağlamalarıyla geçiyordu. Günler, haftalar, aylar böyle geçti. Babasının anıları ilk olarak rengini, sonra şeklini yitirerek kayboldu günden güne.

Yedi yaşındayken sırdaşlığını yapan altın sarısı tüyleri iri cüssesinde parlayan, sevimli ve yaşlı bir köpekleri vardı. Küçükken sırdaşının içini birine dökemediği, hep başkalarının derdini dinlediği için kanser olduğuna inanmıştı. Ailesi pahalı ilaçlardan maddi olarak zorlansalar da yakınmıyorlardı. Sırdaşının acılı ve zor hayatını acınası bularak onu uyutmaya karar vermişti aynı şimdiki gibi. Kendi doğruları onu acınası gördüğü hayatlara yardım etmesini sağlıyordu. Aynı duruma düşmekten de korktuğu için kocasına bunu aklına geldikçe hatırlatıyordu. "Ne zamanki yaşamla kovalamaca oynadığımızda lütfen oyunun bitmesini sağla."

Artık öz benliği kaybolmuştu. Sadece fiziki varlığı sürüyordu. Beyaz spot ışığına boş bakışlarla bakarken onu izleyen beyaz önlüklü kadının artık gözleri kurumuş sarf edecek gözyaşı kalmamıştı. Kızarmış ve şişmiş gözleri, babasının gözlerine kitlendi. Küçük bir öpücük kondurdu alnına. Onun sevgi dolu bakışları karşısında bilmediği biri tarafından öpülmenin verdiği tiksintiyi bakışlarına yansıtarak onu seyreden babasına vedasıydı bu. Beyaz hastane fayanslarına ıslatmış gözyaşlarından yansıyan nabız ölçer, dalgalarını kaybedip düz bir çizgiye döndü.

TOZ BULUTLARI

A. SUDE KAYA

Küçükken hepimiz uçuk hayaller kurmuşuzdur. Çünkü insan olmanın özü budur. Hayallerle başlayıp tekrar onlarla biter her yaşam... Fakat asıl önemli olan bu soyut kavramların hayatımıza hangi ölçüde işlediğidir.

Büyüyünce ne olacaksın sorusuna kim başından beri doktor, hâkim, savcı der ki? Kendimden örnek verirsem ilk isteğim ihtişamlı bir sarayın biricik prensesi olmaktı. Çocukluk işte... Neyin ne olduğunu bilmeden her şeyi istersin fakat senin bu masum arzularının yanında büyüklerin dünyası çok daha farklı, ciddi ve materyalisttir. Bu dünyanın ilk hareketi o tozpembe hayalleri, dalgaya almaktır. Sonraki adımsa ne olman gerektiğini söylemektir. O zamanlar pek anlamazsın ama biraz daha olgunlaşıp neleri sevip sevmediğinden emin olduktan sonra severek yapacağın şey, kafanda belirginleşir. Bu düşünceyi paylaştığında ise senin mutluluğun ve önceliklerinden çok hayattan alacağın maksimum verimle plan yapman gerektiği sana dayatılır. Bu dayatmayı yapanlar da mutsuzdur aslında. Akılları ve ruhları hala aşağıladıkları ufak hayallerdedir. Sadece bedenleriyle var olmuşlardır bu mutsuzluğun içinde. Fakat kendileri mutsuzsa herkes öyle olsun isterler. Kısacası koskoca bir hayatı mutsuz geçirmeye teşvik edilirsin.

Düşünüyorum da bir mutsuzlukta sürüklenip gidiyoruz. Hatta bu mutsuzluk uğruna türlü türlü yatırımlar yapıyor, en yakınımızı bile kendimize rakip olarak görüyoruz. Ne için tüm bu fiyasko? Bu koşuşturma ne için? Tek hedefimiz istemediğimiz konularda bize bahşedilen belki de sadece vad edilen dolgun maaşlarla mutsuzluk hastalığına yakalanmak mı? Dünyada görülebilecek milyarlarca güzellik varken bir hırs uğruna kapılıp gitmek ve her şeyden bîhaber yaşamak çok acınası hissettiriyor bana. Hala yüreğimle görebiliyorum, büyümedim sanırım. "Gözler kördür, insan ancak yüreğiyle baktığı zaman gerçeği görebilir." der Küçük Prens. Bu eseri hepimiz okumuşuzdur. Küçücük gezegeninden ayrılıp bambaşka yerleri, daha büyük ve görkemli gezegenleri de görse sonunda farkına varıyor ki tek mutluluğu dört dikenli, korunmaya muhtaç gülü ve minik -hatta bazıları sönmüş- yanardağ kurumları. Büyüklerin ciddi, hırs dolu dünyası hep rahatsız eder onun çocuk ruhunu. Şu zamanlar bana göre en kıymetli vakitler. Bir daha asla bu kadar genç olamayacağımın farkındayım. Ama dolu dolu yaşamak varken şu zamanları, bana ait olmayan bir hayal uğruna günlerimi, gecelerimi harcıyorum. Elden bir şey gelmez, farkındayım. Bu daha da çok üzüyor beni. İhtiyaç duymamız gereken tek şey mutlulukken bu madde temelli açgözlülüğe kendimizi fena kaptırıyoruz. Sonra da mutsuzluk hastalığına tamamen teslim olup ruhumuzu harcıyoruz bu karmaşanın içinde.

Bilmiyorum, belki de fazla toyumdur bunca şeyi anlayabilmek için. Fakat eminim ki büyüklerin dünyası hep korkunç bir distopya olarak kalacak benim için. İstedğim tek şey toz bulutuna dönüşeceğini bildiğim hayallerimi gerçekleştirmek. Dönüşmesinler demiyorum asla. Mesela hepsi minik yıldızlara dönüşüp mutluluk patlamalarıyla tozlaşıp hatırıma karışabilirler. Minik, mutlu yıldızlar...

Mevsimler gelip geçer,
Güzün yapraklar gitmez mi?
Baharda kuşlar göçer,
Yazın karlar bitmez mi?

Bugün fidanlar diksen
Yarın filizlenmez mi?
Tarlaya buğday eksen
Sana ekin vermez mi?

Hava kararır gece olur,
Gece karanlığa boğmaz mı?
Elbet geceler son bulur,
Sabah güneş doğmaz mı?

İyiliklere sebep zaman,
Kötülükleri bitirmez mi?
Her şeyi yutan tufan,
Acıları dindirmez mi?

Her şeyin ilacı zaman,
Kötüye deva olmaz mı?
Hayatı cehennem yapan
Acılar son bulmaz mı?

TOPLUMUN İÇİNDEKİ ÇOCUK

ESRA AYDEMİR

Aile, toplumun en küçük birimi olarak kabul edilen sosyal yapı... En küçük, yani "çekirdek" olarak adlandırılan bir aile; baba, anne ve çocuklardan oluşur. Dolayısıyla sağlam ve güçlü bir toplum yapısının oluşması sağlıklı ve güçlü aile yapısına bağlıdır. Bu aileler de ancak sağlıklı ve sağlam kişilikli bireylerle kurulabilir. Doğru anne-baba-çocuk ilişkileri, sağlıklı ve kişilikli bireylerin gelişmesine zemin hazırlar. Çocuğun sağlıklı kişilik özellikler geliştirebilmesi, öncelikle anne-babanın sağlıklı kişilik özellikleri geliştirebilmiş olmalarının yanında, çocuklarıyla ilişkilerinde onların kişiliklerini özgürce geliştirebilme imkânı sağlayacak ortamları oluşturabilmeleriyle mümkün olabilecektir.

Çocuğun kişilik gelişimi ailede başlar. Çocuğun özellikle okul öncesi dönemde aile içinde geçirdiği yaşantıların ve bu dönemin izlerinin onun yetişkinlik yıllarındaki kişilik özellikleri üzerinde belirleyici rolü olduğu kabul edilmektedir. Çocukta sağlam bir öz kimlik duygusu, ancak dengeli, samimi, sıcak, saygı gösterilen, güvenilen, sorumluluk verilen bir aile ortamında yetişen çocuklarda mümkün olabilir. Bunun aksine, anne-babanın sürekli tartışması, kötü alışkanlık edinmesi, çocuğun ihmal edilmesi, şiddet ve kötü muamele görmesi; çocuklarda uyumsuzluğun, kişilik bozukluğunun ve tepkisel davranışların ortaya çıkmasına neden olacaktır. Çocuklar üzerinde gerçekleştirilen bir araştırmada, anne-baba baskısının çocuğun duygusal ve sosyal gelişimini olumsuz etkilediği ortaya çıkmıştır. Anne-babanın çocuğa karşı tutum ve davranışları, bir taraftan çocuğun psikososyal gelişimini etkilerken diğer taraftan onun arkadaşları ve diğer sosyal ilişkilerinde model olacaktır. Çocuğun çevresine uyumuna ya da uyumsuzluğuna neden olacak etkilerin büyük çoğunluğu aile çevresinde gerçekleşmektedir. Ailede yaşanan sorunlar, aile yapısının bozulması, anne-baba, amca ya da dayı gibi aile içinden bir yetişkinin olumsuz bir kişilik yapısına sahip olması, o ailede yetişen çocuklara da yansiyabilecek ve onların da sorunlu bireyler olmasına yol açabilecektir. Böyle sorunlu bireylerin gerçekleştirdiği evlilikler de muhtemelen yine yeni sorunlu aileler ve sorunlu çocuklar anlamına gelecektir. Anne-babaların çocuklarına kötü davranmalarının temel nedeni, kendilerinin de çocukken kötü davranışa maruz kalmalarıdır. Çünkü bildikleri tek davranış modeli kötü davranma modelidir. Anne-babadan birinin veya her ikisinin kaybı, ayrılmaları, aile içi sorunlar, tartışmalar, kötü alışkanlıklar vb. sorunlar gibi pek çok faktörün etkisiyle ortaya çıkan aile içerisindeki duygusal etkileşimin azalması, çocukları ihmal ya da reddetme, onların psikososyal gelişimlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Ancak tüm eksiklerine rağmen aile yine de çok önemlidir ve hiçbir kurum ailenin eksikliğini gideremez.

Aile, çocuğun eğitim hayatında da çok önemli bir faktördür. Ailenin gerçekçi olmayan beklentileri, çocuklarını diğer çocuklarla kıyaslaması, ilgisizlikleri ve daha birçok olumsuz davranışları çocuğu eğitim hayatından soğutmaktadır. Günümüzde dersleri ile arası kötü olan çocuklara baktığımızda çoğunun ailesel problemleri olduğunu açıkça görebiliriz. Ailesel problemleri olan çocuk genellikle hayal kuramaz, motivasyonu her zaman eksiktir, öz güveni düşüktür ve hayata karşı diğer çocuklara göre daha karamsar bakar. Bu bağlamda ailevi sorunları olan öğrenciler ile önemli bir ailevi sorunu olmayan ve ailesinden destek gören öğrencilerin akademik başarıları karşılaştırılmıştır. 2007-2008 Öğretim yılında Samsun ilinde bulunan bir lisede yapılan araştırmaya 284 öğrenci katılmıştır. Ailevi bir sorunu olduğu belirlenen 140 öğrenci ile ailesiyle herhangi bir sorunu olmadığını, aksine ailesinin kendisine karşı iyi davrandığını ve bundan memnun olduğunu bildiren 144 öğrenci olmak üzere toplam 284 öğrenci örneklem olarak alınmıştır. Araştırma sonucunda ailenin çocuğun okul başarısını etkilediği; ailevi sorunları olan öğrencilerin okul başarılarının, ailevi bir sorunu olmayan ve ailesinden destek gören öğrencilerin okul başarılarından daha düşük olduğu ve farklılaşmanın ($P=0,000$) düzeyinde anlamlı bulunduğu ortaya çıkmıştır. Çocuğunun başarılı olmasını isteyen bir aile eğitimin önemini anlayarak ona sağlıklı bir ortam kurmalıdır. Sonuç olarak aile kurmak ve çocuk yetiştirmek ciddi ve sorumluluk gerektiren bir iştir. Anne-babalar öncelikle çocuklarını anlamada ve onları yönlendirmede başarılı olabilmek için çocuk ve genç psikolojisini iyi bilmelidirler. Çocuklarının kapasitesini, ilgilerini, sorunlarını bilerek gerçekçi beklentiler içerisinde olmalıdırlar. Ailede yaşanan her sorun çocuğun eğitimini, psikolojisini, fizyolojisini, duygu dünyasını kötü etkilemektedir. Bu nedenle aileleri çocuk ve genç psikolojisini anlamaya teşvik eden eğitimler arttırılmalıdır. Sağlıklı bir çocuk ancak sağlıklı bir aile ile yetişebilir.

Bir yazar olduğunuzu düşünün; geleceğe yön veren, Dünya edebiyatına yeni bir tür getiren. Öyle ki sizin sayenizde insanoğlu yeni icatlar yapacak, işte Jules Verne. Yaşadığımız hayata önemli katkılar sunan bir yazar. Peki, kim bu Jules Verne?

Hayal Dünyasına Seyahat:

Jules Verne hayata Fransa Nantes'deki küçük bir kasabada, varlıklı bir ailenin çocuğu olarak gözlerini açtı. Babası avukat olan Jules Verne'in baba tarafı hep hukukla ilgileniyordu, yani aile mesleği idi. Jules Verne'e hep hukuk okuması için baskı yapılsa da aslında o gece gündüz denizci olduğunu hayal ederdi. Bunu; Denizler Altında Yirmi Bin Fersah, Seksen Günde Devri Âlem gibi birçok kitabında denizlere yer vermesinden hatta bazılarının tümüyle denizlerde geçmesinden de anlayabiliriz. Belki bunun sebebi doğup büyüdüğü Nantes'deki Loire Nehri'nde gemileri izlerken kurduğu hayallerdi. 12 yaşında, bir gemide tayfalık yapmak üzere evden çıktı ancak babası tarafından yakalandı. Bu olayın üzerine "bundan sonra yalnız hayal dünyasında seyahat edeceğine" dair ailesine söz verdi. Gerçekten de edebi kaleminden çıkan harikulade eserlerine ilham veren güç, hayal dünyasında yarattığı eşsiz seyahatler; tüm bu olaylardan sonra başlamış olabilir miydi acaba?

Yalnızlık ve Depresyon:

Verne, gençlik zamanlarında öyle pek mutlu biri değildir. Peki ya sizce Jules Verne edebiyata hangi türle başladı? Cevap ne roman ne de hikâye. Doğru cevap şiir. Evet, Verne gençlik zamanlarında o zamanki aşkı Caroline Tronson'a yazdığı şiirlerle edebi kalemine başladı fakat Tronson başka biriyle evlenince depresyona girdi. Babası ise bunu fırsat bildi ve genç Jules'u Paris'e hukuk okumaya gönderdi. Verne ilk defa kendini bu kadar yalnız ve çaresiz hissediyordu. Ancak pes etmedi. Adeta yalnız ama başarısı ve bilgeliğiyle hayatta kalan baykuşlar gibi hayatına sıfırdan başladı. Okul zamanları hikâye yazan Verne, bu hikâyelerine okul sonrası da devam etti. Yani o, insanın zihnini açan romanlar dışında hikâye ve şiir de yazabilme kabiliyetindeydi.

Jules Verne'in Paris günleri, şehrin siyasi istikrarsızlık dönemine denk gelmişti. Hukuk okumak için Paris'e taşınmasından kısa bir süre sonra 1848 Fransız Devrimi gerçekleşti. Fransız Devrimi'ne aktif olarak katılmamasına rağmen Fransa'nın ikinci cumhuriyetini sona erdiren olaylara oldukça yakındı. Hatta en ünlü hikâyelerinden biri, belki de en ünlüsü olan "Chatelaine Sayısı:Fransız Devrimi'nin Hikâyesi"ni bu olaylardan sonra yazdı ve uzunca bir süre böyle hikâyeler yazmaya devam etti. 1851 yılının aralık ayında annesine yazdığı mektupta şu cümle ile olayları anlatıyordu: "Perşembe günü çatışmalar

iyice yoğunlaştı ve evler top atışlarıyla yıkıldı." Bu konu hakkında çok sayıda hikâye ve kitap çıkaran Verne'in bu konu hakkındaki son kitabı "20. Yüzyılda Paris", ölümünden çok çok sonra tam 1994'te yayımlanacaktı.

1856'da küçük bir Fransız şehri olan Amienste'de arkadaşının sağdıçlığını yapan ve düğün sırasında gelinin ailesini ağırlayan Verne, gelinin kız kardeşi Honorine de Viane Morel ile tanıştı. 26 yaşında iki çocuklu bir dul olan Morel'e âşık oldu ve 1857'de Morel ile evlendi. Fakat ortada büyük bir problem vardı. Verne, Paris tiyatroları için oyunlar yazıyor yine de bu oyunlardan kazandığı para faturalarını ödemeye yetmiyordu. Morel ve kızlarını desteklemek için iyi geliri olan bir işe ihtiyaç duyan Verne, Morel'in kardeşinin de yardımı ile Paris Borsası'nda borsacı olarak işe başladı. Bu sürede Paris tiyatrosuna oyun yazmayı bıraksada yazmayı aklında çıkartmayan yazar işe gitmeden önce erken kalkıyor ve birkaç saatini yazmaya ayırıyordu.

Sadık Bir Yazar:

Verne'in basılan ilk romanı "Balonla 5 Hafta"dır. Verne bu eser için çok fazla uğraşmıştır. Önce hava araçları ile ilgilenen bir uzmana danışıp makale tarzı bir eser çıkardıktan sonra eserin basılması için küçük bir yayıncı olan Hetzel ile görüşmüş ancak eser makale tarzı olduğu için kabul edilmemiştir. Bunun üzerine Jules Verne o müthiş kalemini kullanarak eseri edebileştirmiş ve Hetzel'e kabul ettirmiştir. Eser bundan sonra rekorlar kırmış ve çok kısa sürede tükenmiştir. Yani Jules Verne sonradan değil, daha ilk çıkardığı kitapla ün kazanmıştır. Bunu gören Hetzel, Jules Verne ile beraber çalışmış; Verne de ona sadık kişiliğini göstermiş ve çok sayıda yayıncıdan büyük teklifler almasına rağmen Hetzel'i bırakmamıştır. 1886'da Hetzel ölene kadar yazdığı 54 eseri burada yayımlanmıştır.

Bize Kalanlar:

Jules Verne denilince akla ilk "Balonla 5 Hafta", "Denizler Altında 20.000 Fersah", "Dünyanın Merkezine Yolculuk" gibi kitaplar gelir. Bunlar ne kadar farklı romanlar gibi gözükseler de aslında bir roman serisidirler. "Voyages Extraordinaires" isimli bu dizi için Verne seyahat, macera, tarih, bilim ve teknoloji konularında tam 54 roman yayımlamıştır.

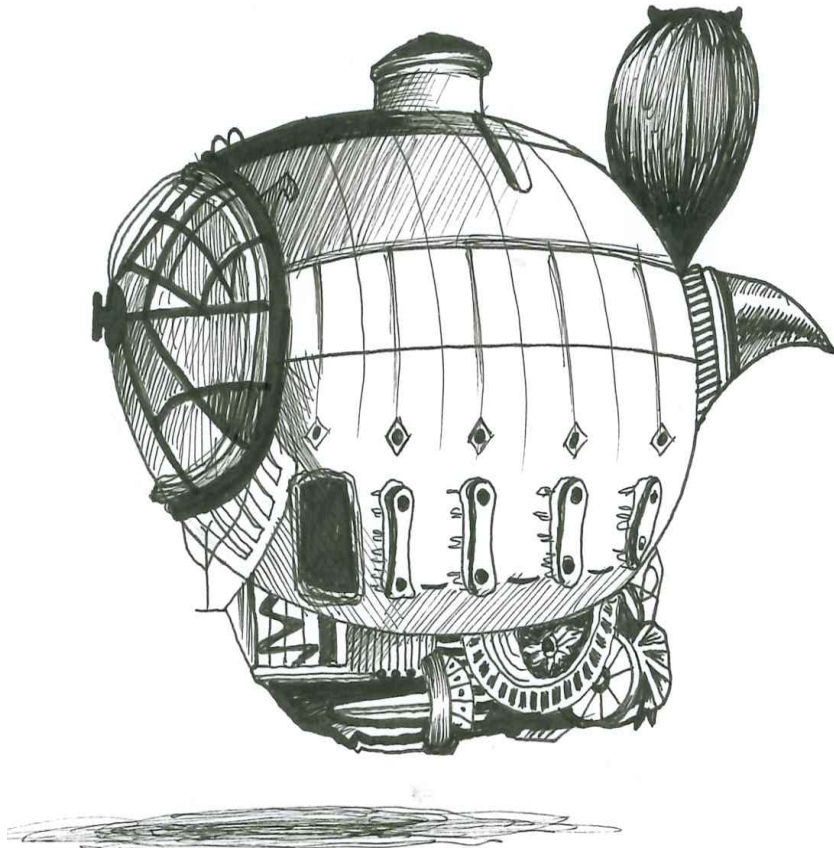
Verne benim en sevdiğim yazarların başında gelir. Gerek kitaplarındaki kelimelerin o mükemmel uyumu, gerek 50-60 sayfalık kitaplardaki 800 sayfaya sığdırılamayacak konular, gerekse de kitaplardaki karakterleri ve konuları insanın ruhunun derinliklerine sokan bir yazardır Jules Verne. UNESCO Verilerine göre ise en çok çeviri kitabı yayınlanan yazarlarda 2. sırada 4751 kitapla Jules Verne vardır.

Verne, yeni bir tür kazandırmıştır edebiyata. Bazıları direkt “bilim kurgu”ya hayat verdiğini söylese de genel olarak kabul alan yaklaşım onun bilim kurgunun alt dallarından biri olan “steampunk”ı edebiyata kazandırdığı şeklindedir. Ama yine de Verne, bilim kurgunun babası olmayı başarmıştır. Aynı zamanda Verne’in kitaplarındaki eşyalar döneminden çok sonra icat edilmiş, yine kitaplarındaki olaylar gerçekte de yaşanmıştır. “Denizler Altında 20.000 Fersah”ta da günümüzdeki denizaltılarını çok önceden tahmin etmiş, Ay’a seyahat edilebileceğini 70 yıl önceden söylemiştir.

Son Yılları:

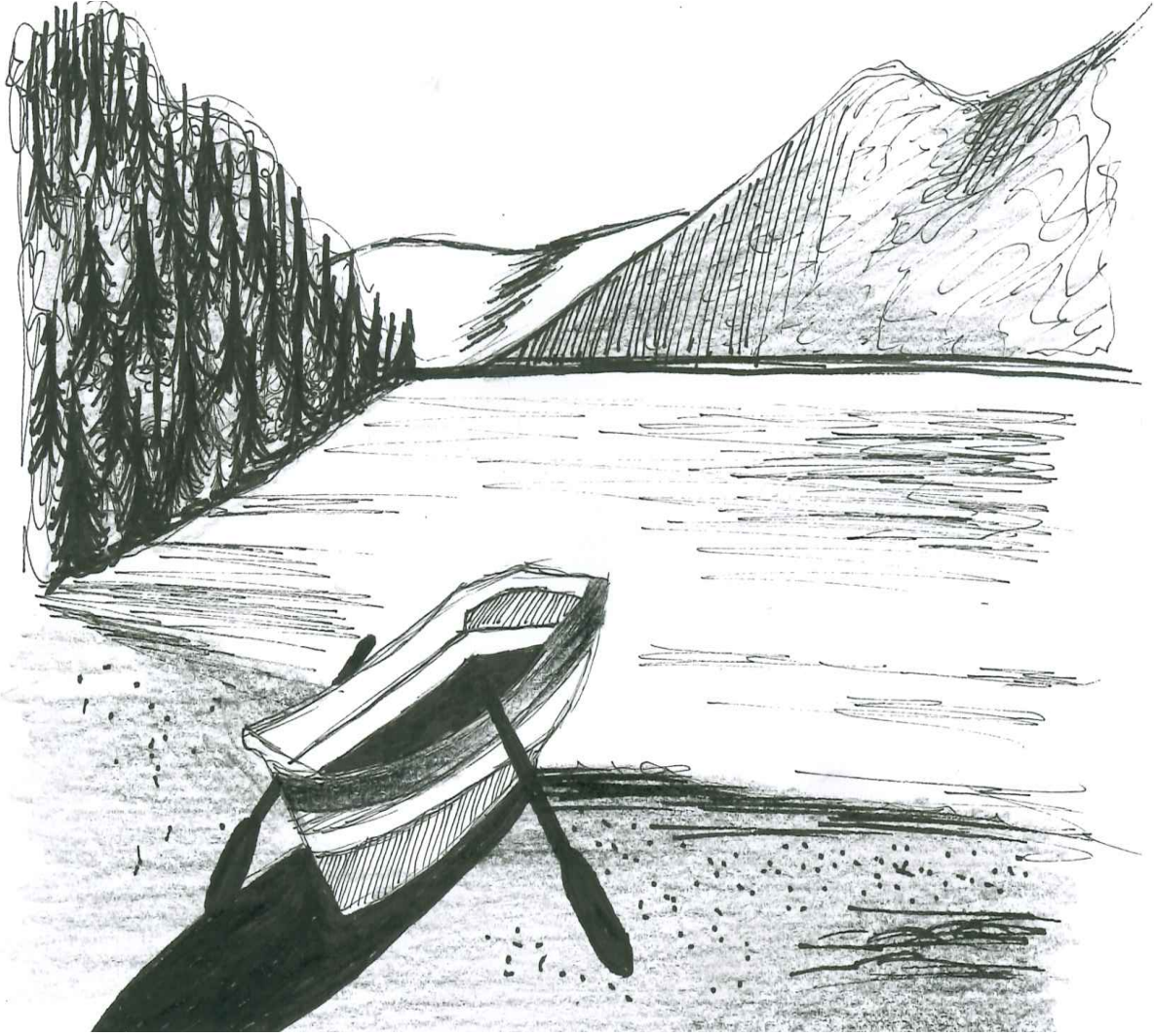
Yirmili yaşlarından beri ani gelişen mide nöbetleri geçiren yazar, bu durumu ailesine yazdığı mektuplarda bile dile getirdi. Doktorların uygun bir tanı bulamaması üzerine, sadece yumurta ve süt içeren diyet gibi çeşitli tedaviler deneyen yazar için tarihçiler onun kolit veya sindirim bozukluğuna sahip olabileceğini düşünüyorlardı. Mide ağrısından daha ciddi olarak yazar, hayatı boyunca beş kere yüz felci geçirdi. Bu acı verici olaylar sırasında yüzünün bir kısmı hareketsiz hâle geldi. İlk felçten sonra elektrik tedavisi alan yazar beş yıl sonra başka bir atak geçirdi. Ellili yaşlarında diyabet hastası oldu ve yaşamının son on yılında sağlığı iyice bozuldu. Yüksek tansiyon, kronik baş dönmesi, kulak çınlaması gibi hastalıklar geçiren Verne en sonunda şeker hastalığı yüzünden kısmen kör oldu. Onca sağlık problemlerine karşın yazmaktan vazgeçmedi. Şu anda hayatımızda olan birçok icadın ilim kaynağı Verne’in muhteşem ötesi eserleridir. Yazımızı ise Ray Bradbury’nin şu sözleriyle bitirelim:

“Hepimiz bir şekilde Jules Verne’in çocuklarıyız.”

YETENEK Mİ ÇABA MI?

DİLEM D. AKDAĞ

Bir insan nasıl başarılı olur? Başarıya giden yolu bulmak ve o yola doğru hareket etmek... Öylece düz bir şekilde olmaz. Başka şeylere ihtiyacımız var. Çok bilinen bir sıfat vardır: Yetenekli. "Sen yeteneklisin zaten yaparsın." diyorlar bana. Çaba sarf ettiğimi bilmeden. Bazen yetenek de tek başına bir anlam ifade etmez. Onu keşfetmek için ve ortaya çıkarmak için çaba gerekir. Kendi alın terimle başarmam, çabamdadır. Çaba her şeydir. Nereden biliyorlar benim çabalamadığımı? Zor bir şeyi başardığımda hep yetenek sanıyorlar ama hayır. Ne kadar zor olursa olsun, önünde ne kadar engel olursa olsun herkes başarılı olmak için çaba sarf eder. Kendi tarafına doğru gider ve kendine ait özelliği bulur ve çabalar. Hepimiz belli bir amaç için başarının yollarına düşeriz, azimle çabalar, çalışırız. İnsanın yeteneği ve çabası bu yollarda ilerlememizi sağlar.

Peki insanlar yetenek ve çabanın ne olduklarını biliyorlar mı? Yetenek doğuştan gelen güç. Onu bulmanız gerek. Onu bulup iplerin ucunu tutmanız gerek. O sizi bir kayık gibi nehrin sonuna taşıyabilir ama bir de kürek lazım. O olmazsa belki de sona ulaşamazsınız. Ya da kendi kayığınızı yaparsınız. Çok küçük yaşlarda hayata atılanlar: sporcular, sanatçılar, başarıyla öne gelenler... Ama onların da küreğe ihtiyacı var. Kürek çabadır. Kayık

ve küreğinizin tamam ama tek bir sıkıntı var: akıntı. Bu belki doğru yola giden bir akıntı ama belki de sizi geri çekecek, sizin ilerlemenizi engelleyecek bir akıntı. İşte bu akıntıya karşı kürek çekmeniz gerekiyor. Zamanla bu akıntı size hafif gelmeye başlayacak ama asla sona ermeyecek. Nehrin sonuna doğru giderken aklınızın bir köşesinde bu akıntı yer almalı. Nehrin sonuna bu akıntı ile ulaşmayı başarmalısınız. Peki bunu nasıl yapacağız? Engellerimizin farkına vararak nasıl ilerleyeceğiz? Bu ters akıntıya kürek çekeceğiz. Öyle bir hızla, gayretle çekeceğiz ki o akıntı bizde devede kulak kalacak. Bu yolda yorulacağız ama yavaşlamayacağız. Ters yöne gittiğimizde doğru yola dönüp kürek çekmeye devam edeceğiz. Bu süreçte kayık hiçbir zarar görmeyecek ve biz ne kadar hızlanırsak o da güçlenmeye devam edecek. Bununla ilgili birçok örnek var hayatımızda. Küçük bir Anadolu köyünden çıkan dünyaca ünlü bilim insanımız Aziz Sancar... Okuma yazma bilmeyen, orta sınıf bir aileden geldi. O zamanlarda, o yerlerde şartlar kısıtlı ve zordu. Nobel ödülü aldığı yere nasıl geldi? Çalışarak ve çaba göstererek. Kendi kayığını yaptı ve akıntıya karşı küreğini çekerek nehrin sonuna geldi. Söylemek gerekir ki yetenek hiçbir zaman tek başına bir şey ifade etmez.

İNSANIN KÖKENİ

BURAK TURSUN

Güneşin doğuşuyla Afrika'nın savanlarındaki hayat hareketlendi. Sıcaklığın artmasıyla birlikte vahşi doğadaki yaratıklar avlanmak için harekete geçtiler. Ancak bu sabah, doğanın kucağından farklı bir canlı ortaya çıktı. Bu canlı -tahmin edildiği üzere- diğerlerinden oldukça farklı olan insandı. İnsanın kökleri aslen Afrika topraklarında yüz binlerce yıl önce atılmıştı. İlk insanlar, avcılık ve toplayıcılık yoluyla hayatta kalmaya çalışmış olsalar da zamanla avcılık, tarım ve yerleşik hayata geçiş gibi alanlarda büyük bir ilerleme kaydedeceklerdi.

Bir zamanlar sadece hayvanlarla ve doğal afetlerle mücadele eden insanlar, zamanla sosyal ve kültürel faaliyetlerde büyük adımlar attılar. Evrimleri boyunca el becerilerini geliştirdiler ve mimari alanlarda mükemmelleştirdiler. Günler geçtikçe dünya genelinde çeşitli toplumlara, kültürlere ve dillere mensup olan bir aile haline geldiler. Birbirleriyle iletişime geçip ilişkiler kurarak her gün daha fazla şey öğrendiler ve tabii bu süreçte ailelerini çok daha gelişmiş ve geniş bir aile haline getirdiler.

Bugünkü insanlar ise büyük gökdelenler ve teknolojik gelişmeler ile küreselleşme çağında yaşıyorlar. Eskiden hayal bile edemeyecekleri konular üzerinde çalışıyorlar artık. Uzak ülkelere seyahat edip insanlık tarihi hakkında daha fazla bilgi ediniyorlar. Ancak insanların evrimi, öyle bildiğimizin aksine hiçbir zaman sonlanmadı. Hala bilmediğimiz, keşfetmemiz gereken çok şey var. İnsanlığın geleceği hakkında herhangi bir tahminde bulunmak elbette ki zor ancak insanlar kendilerinden beklenildiği gibi son hızla ilerlemeyi sürdürmekte. Tabii bu hızla ilerleyen güç, yıkım için kullanılmadığı sürece.

İlk olarak Afrika'nın Rift Vadisi'nde ortaya çıktığı düşünülen tüm bu insanlar, dünyaya yayıldıkları süre boyunca birçok yıkım ve katliama sebep oldular. Dün öldürmek için taş kullanan bu yaratıkların şimdi kurşun kullanması ise onların değil teknolojilerinin geliştiğinin açıkça bir işareti. Bir diğer yandan ekonomi, siyaset, eğitim gibi kavramların ortaya çıkması; insanın ve insanlığın gelişiminin bir göstergesi. Bu da insana gelecek hakkında bir umut veriyor haliyle. Her ne kadar nüfus artışının beraberinde gelen su ve gıda krizi, iklim krizi, dünya savaşları gibi tehditler de olsa insanlar her şekilde hayatta kalmanın bir yolunu bulacaklar, çünkü mecburlar buna. Kökenleri ne olursa olsun değişmeye ve dönüşmeye devam edecekler.

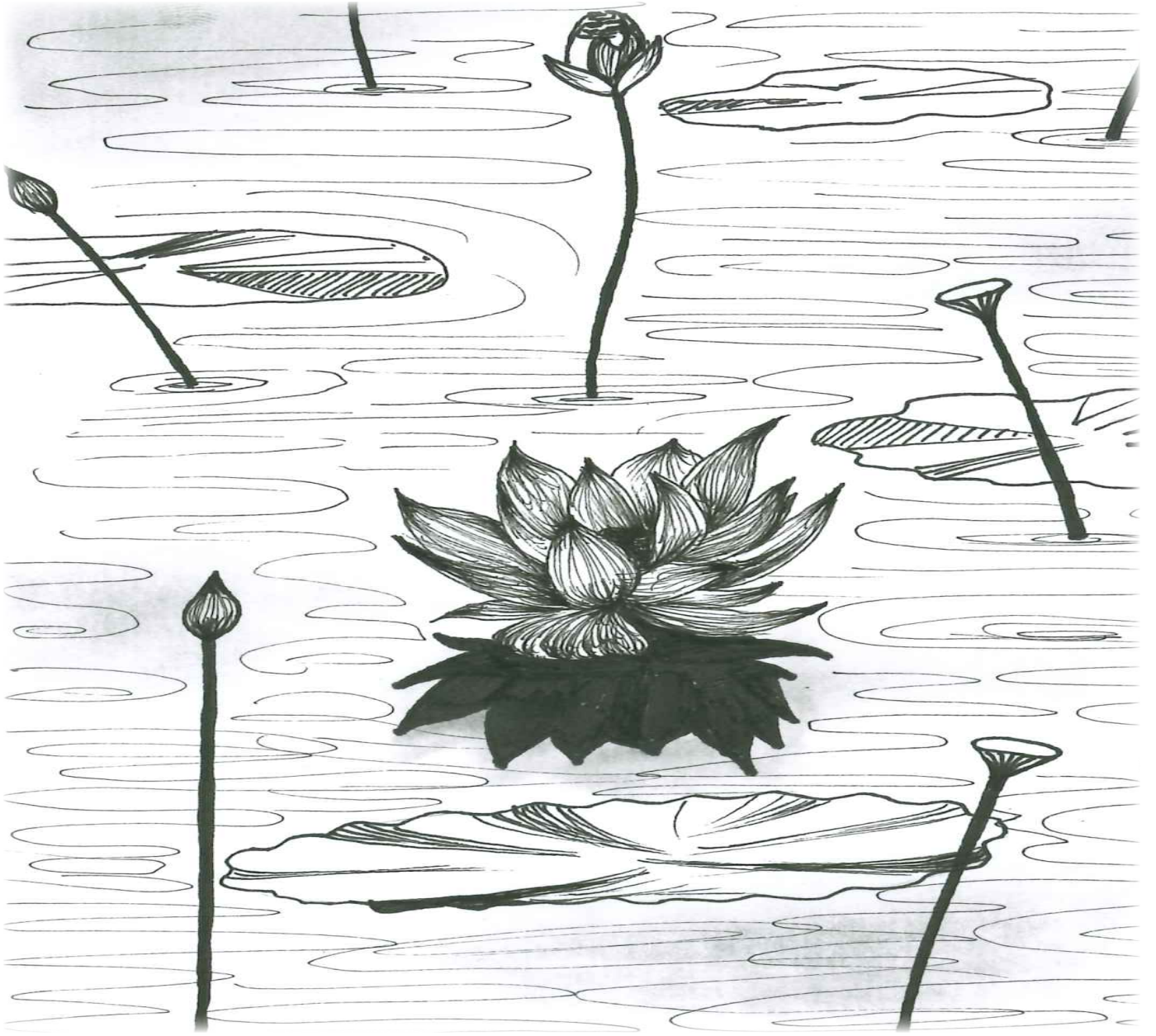
Bir kar tanesi düşünün. Yeryüzüne indikten sonra yaşayacağı her şey, bir diğer kar tanesine bağlı. Ya diğer kar tanelerini kendine katarak büyük bir kartopu olacak ya da tek başına kalacak ve yüksek ihtimalle birkaç güne, doğacak güneş altında eriyip buharlaşacak, gökyüzüne karışacak. Bu kar tanesi belki sizin de gözlemlediğiniz gibi hemen bir kartopu olmayacak, zamanla diğer kar taneleriyle birleşecek ve yuvarlana yuvarlana artık küçük bir kar tanesi olmaktan çıkıp hacimce daha büyük olan bir kartopuna dönüşecek. Yolculuğunun devamında insanlar bu kartoplarına şekil vermeye karar verirlerse de kartopundan da büyük, yağdığı günün sabahı güneşi ilk görüşünde erimeyen bir kardan adam olacak. Birkaç hafta içinde eriyecek olsa bile ilk güneşte erimiş bir kar tanesi olmayacak.

İnsanın sınırlarını belirlemesi ve bu sınırlara göre yaşaması da kar tanesinin bu durumuna benzer. Doğduğu günden itibaren kendini çevrenin etkisiyle geliştirir. En basitinden bir bebeğin dil öğrenme süreci, anne karnındayken çevrede konuşulanları duyması ile başlar ve hayatı boyunca öğrenme katlanarak devam eder. Yaş aldıkça çevremizde öğrenebileceğimiz şeylerin de ders çıkarabileceğimiz olayların da sayısı artar. Biz bu olaylardan öğrenebileceklerimizi kendimize kazandırma konusunda ne kadar kararlı olursak veya bu deneyimlere ne kadar açık olursak kendimizi de o kadar geliştirebiliriz. Fakat kendimizi gerçekleştirme yolunda bu gelişimlere kapalı olmak kadar her zaman açık olmak da bizim için kötü sonuçlar doğurabilir. Eğer çevreden gelecek deneyimler konusunda kesin ve asla geçilemeyecek sınırlar çizerek hayatımız boyunca yaşamak için öğrenmek zorunda olduklarımız dışında kendimize hiçbir şey katmadan öleceğiz. Bu sınırların keskinliğinden ne kendimize bir şey katacağız ne de başkalarına. En sonunda yeryüzüne inmiş ve ilk güneşte eriyecek olan o kar tanesinin yerinde olacağız. Bunun tam tersi olan çevreden gelecek her tavsiyeyi ve deneyimi sorgulamadan kendimize katmaya çalışmak da keskin sınırlar çizmek kadar kötü sonuçlar doğuracak. Kardan adam yaparken bulduğumuz her şeyi kardan adama eklemek onu bize bile zarar verebilecek bir buz parçasına çevirecektir. Bunun yerine kardan adama ağız, göz, burun, iki ince daldan yapılmış kollar ile atkı ve şapka eklemek onu tamamlayacaktır. Ona eklediğimiz bu ağız, göz ve burnu yaşamayı devam ettirmek için kendimize kattıklarımız, atkı ve şapkayı ise yaşarken kendimizi daha da geliştirmek için benliğimize eklediklerimiz olarak düşünebiliriz. Sınırları çizip kendimizi bu sınırlar doğrultusunda geliştirdiğimiz süreçte de bu şekilde yaşamayı sağlayabilmek için kendimize iyi doğrultuda yarar sağlayacak deneyimleri kendimize katmak yapacağımız en iyi şey olacak. Günün sonunda sınırları yeteri kadar çizmişsek ve çevreden gelenleri de bu doğrultuda kendimize kattıysak eğer, bu; bizim çevremize çizdiğimiz sınırlara bağlı olacaktır.

DELİLİĞİN EŞİNDE

AZRA DİKMECİ

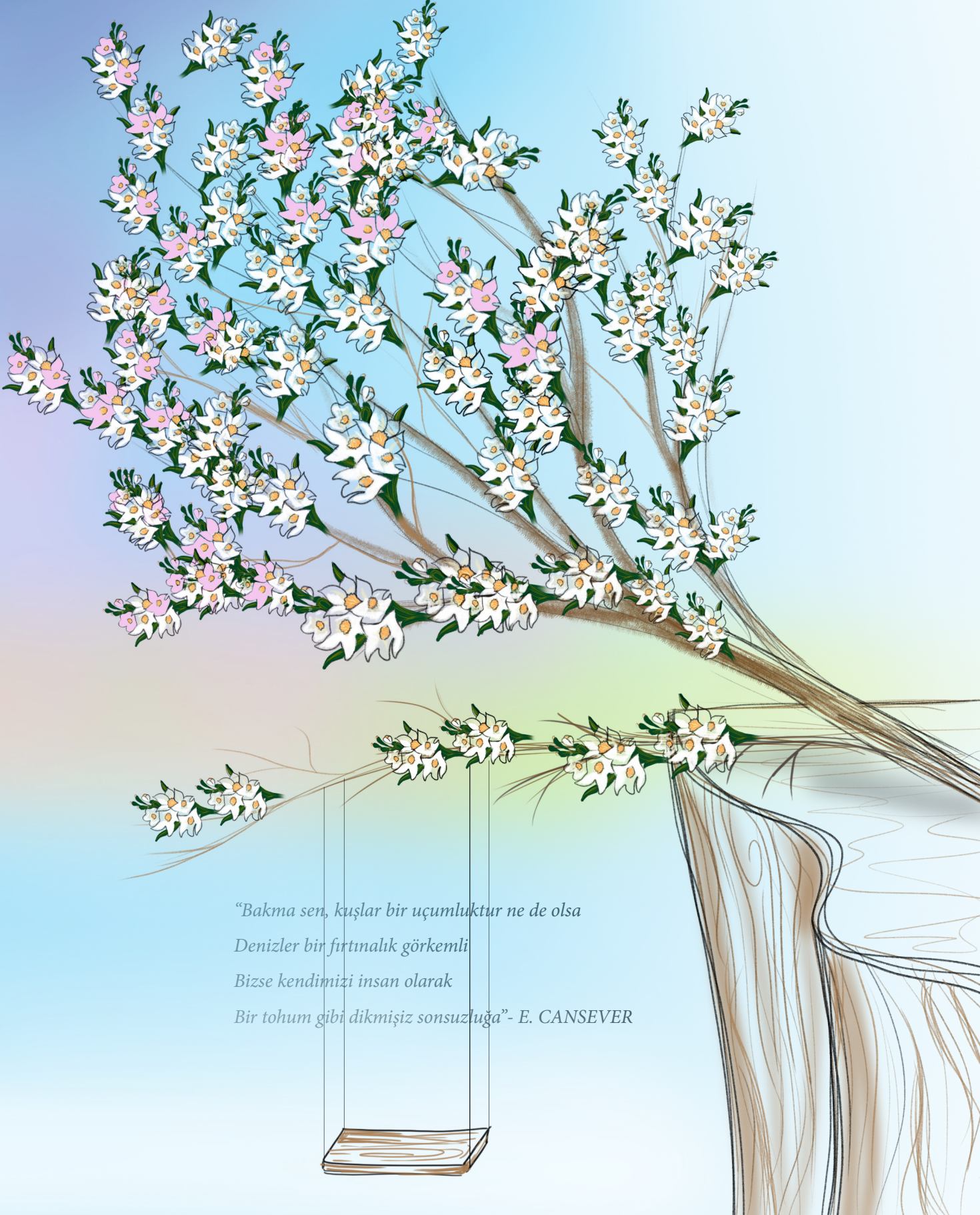
Ellerini çiçeklerle dolduruyordu Ophelia. Papatyalar, hercailler, biberiyeler... Büyük bir demet yapmıştı. Yüzü gülüyor gibi olsa da kendinde değildi. Allak bullaktı kafası ve bilmiyordu neye inanacağını. Babasına mı yoksa Hamlet'e mi? Kulağında defalarca çınılıyordu o sözler:

*"İnanma istersen yıldızların yandığına,
Güneşin döndüğüne inanma,
Doğrunun ta kendisini yalan bil,
Ama seni sevdiğime inan Ophelia!"*

Dilinden düşürmediği sözler ve ellerindeki renkli çiçekleriyle ağacın dalına oturmuştu deliliğin eşğinde olan Ophelia. Sudaki nilüferlere gıpta ile baktı. Artık ağaç dalında değildi sanki. Ilık ve rahat bir yerde uzanıyordu. Nerede olduğu önemli değildi çünkü devam edecekti zihnindeki sözleri tekrarlamaya. Desenli etekleri ağırlaşmaya başladı. Ama önemli değildi. Çünkü o yüzünü gökyüzüne çevirmiş bir şekilde devam edecekti Hamlet'in sözlerini söylemeye. Yüzünde donuk bir ifade, elleri yanlara açılmıştı; sanki bir azize. Önemli değildi, o devam edecekti sözlerine, huzurlu ve mutlu bir şekilde. Renkli çiçekleri saçılmış etrafına. Kırmızı gelincikler ve diğerleri...

*"Ve Ophelia düşmüş bütün çiçekleriyle
Gözyaşları içine ırmağın.
Etekleri açılıp yayılmış da sulara"*

AHMET YILDIZ-ATAMERT ALUÇ-A. SUDE KAYA-AZRA DİKMECİ-BAHAR Z. POLAT-BATUHAN ÇOMAK-BENGÜ BİÇER-
DEFNE ERCİYAS-D. SERA ÖZTÜRK-DİLEK CÖMERTPAY-DİLEK S. DOĞAN-DİLEM D. AKDAĞ-ECE AYDEMİR-ELİF
ÖZÇELİK-ESRA AYDEMİR-İPEKKARATAŞ-MEHMET A. ÖZKAVACIKLI-NEHİR KAYA-NEHİR SALDIRICI-PARLAÇEŞİTLİ-
RÜVEYDA CEYHAN-SEZEN E. EROĞLU-SUEDA ÖZKAN-YAĞMUR KÖMEZ-YELDA AKBULUT-ZEYNEP N. ÖZEREN

*“Bakma sen, kuşlar bir uçumluktur ne de olsa
Denizler bir fırtınalık görkemli
Bizse kendimizi insan olarak
Bir tohum gibi dikmişiz sonsuzluğa”- E. CANSEVER*